

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BIH
KANTON SARAJEVO**

P R O S P E K T

Javne ponude pete emisije obveznica Kantona Sarajevo

Agent emisije: SEE Investment Solutions d.o.o. Sarajevo

Sarajevo, decembar 2018.

Ministarstvo finansija Kantona Sarajevo (dalje u tekstu: Ministarstvo), koje je ovlašteno za obavljanje poslova emisije obveznica Kantona Sarajevo (dalje u tekstu: Kanton), prihvata odgovornost za sadržaj ovog Prospekta. Prema našem uvjerenju i u skladu sa svim našim saznanjima i podacima, kojim Ministarstvo raspolaže, izjavljujemo da svi podaci iz ovog Prospekta čine cjelovit i istinit prikaz finansijskog položaja, imovine i obaveza, gubitaka i dobitaka Kantona, kao i prava i obaveze sadržanih u obveznicama, te da činjenice koje bi mogle uticati na potpunost i istinitost ovog Prospekta nisu izostavljene. Prospekt ne prikriva podatke od materijalnog značaja i ne sadrži podatke ni informacije koje bi potencijalne investitore dovele u zabludu. U skladu sa navedenim, Emitent prihvata odgovornost za informacije sadržane u ovom Prospektu.

Emitent se zadužuje emisijom obveznica, u ukupnom iznosu od 12.940.000,00 KM (dvanaestmiliona devetstotina četrdeset hiljada), u vremenskom periodu od tri godine.

U skladu sa Zakonom o tržištu vrijednosnih papira („Službene novine F BiH“, broj: 85/08, 109/12, 86/15 i 25/17), ovaj Prospekt je odobrila Komisija za vrijednosne papire Federacije BiH (dalje u tekstu: Komisija) na sjednici održanoj dana 17.01.2019. godine, broj rješenja 03/1-19-348/18. Odobrenjem ovog Prospekta Komisija je potvrdila da Prospekt sadrži sve podatke utvrđene Zakonom o tržištu vrijednosnih papira, te da može biti objavljen. Obveznice će biti uvrštene na Kotaciju obveznica Sarajevske berze / burze (dalje u tekstu: SASE).

Niko nije ovlašten davati podatke i izjave u vezi s ponudom i prodajom obveznica, a koji nisu sadržani u ovom Prospektu. Ako bi se takvi podaci ili izjave dali, na njih se ne smije osloniti kao na podatke i izjave čije je objavljivanje odobrilo Ministarstvo. Izdavanje ovog Prospekta niti prodaja ili kupovina obveznica ne impliciraju da se okolnosti vezane uz Kanton nisu izmijenile od datuma izdavanja ovog Prospekta. Ovaj Prospekt se ne smije smatrati preporukom za kupovinu ili ponudom za prodaju obveznica od strane ili za račun Kantona ili od strane agenta emisije ili za račun drugog lica, koje je s njima povezano, u bilo kojoj zemlji u kojoj je davanje takvih ponuda ili poziva od strane takvih lica protivzakonito.

Svaki investitor, koji razmatra kupovinu obveznica, upućuje se na vlastitu ocjenu i procjenu finansijskog položaja Kantona, te uslova obveznica, uključujući inherentne rizike među kojima i one opisane u poglavlju 4. *Rizik ulaganja i uzroci rizika*. Ako drugačije nije navedeno, svi godišnji podaci, uključujući podatke o finansijskim izvještajima, zasnivaju se na kalendarskim godinama. U ovom dokumentu upućivanje na „KM“ označava konvertibilnu marku, odnosno zakonsko sredstvo plaćanja u Federaciji BiH (dalje u tekstu: FBiH) i Bosni i Hercegovini (dalje u tekstu: BiH), upućivanje na „EUR“ označava euro, dok upućivanje na „USD“ označava američki dolar.

SADRŽAJ PROSPEKTA

INVESTIRANJE U OBVEZNICE	5
1. PODACI O EMITENTU	7
1.1. Osnovni podaci o emitentu	7
2. PODACI O VRIJEDNOSNIM PAPIRIMA KOJI SE EMITUJU	9
2.1. Vrsta vrijednosnog papira.....	9
2.2. Naziv organa koji je donio Odluku o emisiji obveznica.....	9
2.3. Pravni status obveznica	10
2.4. Prava sadržana u obveznicama.....	10
2.5. Ukupan iznos emisije obveznica.....	10
2.6. Ukupan iznos emitovanih vrijednosnih papira Kantona Sarajevo.....	11
2.7. Prinos na obveznice.....	11
2.8. Cijena i način određivanja cijene obveznica u emisiji	11
2.9. Mjesto i način upisa i uplate obveznica	11
2.10. Uspješnost emisije.....	12
2.11. Isplata kamate i glavnice.....	12
2.12. Prijevremeni otkup obveznica.....	13
2.13. Cilj prikupljanja sredstava	13
2.14. Registracija emisije obveznica kod Registra.....	14
2.15. Način utvrđivanja cijene obveznice na sekundarnom tržištu	14
2.16. Način isplate glavnice i kamate u sekundarnoj trgovini.....	14
3. PODACI O AGENTU EMISIJE, BANCI DEPOZITARU I PLATNOM AGENTU	14
3.1. Agent emisije	14
3.2. Banka depozitar	15
3.3. Platni agent.....	15
4. RIZIK ULAGANJA I UZROCI RIZIKA	15
4.1. Opšti podaci o rizicima	15
4.2. Sistemski rizik.....	15
4.3. Finansijski rizik	16
4.3.1. Kreditni rizik.....	16
4.3.2. Rizik kamatne stope.....	16
4.3.3. Valutni rizik.....	16

4.3.4.	Operativni rizik.....	17
4.3.5.	Politički rizik.....	17
4.3.6.	Tržište kapitala	18
4.3.7.	Viša sila – „Force majeure“.....	19
5.	O KANTONU SARAJEVO.....	19
5.1.1.	Geografski položaj i stanovništvo	19
5.1.2.	Pregled osnovnih pokazatelja razvijenosti Kantona Sarajevo	22
5.1.3.	Strategija razvoja Kantona Sarajevo do 2020. godine	25
5.1.4.	Budžet Kantona Sarajevo.....	28
5.1.5.	Program javnih investicija Kantona Sarajevo 2019.-2021.	39
5.1.6.	Pregled glavnih investicija u toku	40
5.1.7.	Informacija o zaduženosti	42
5.1.8.	Date garancije.....	43
5.1.9.	Broj dana blokade poslovnih računa	43
6.	PODACI O ODGOVORNIM LICIMA EMITENTA	44
7.	IZJAVA O INVESTIRANJU	45
8.	POTPISANA IZJAVA ODGOVORNIH OSOBA EMITENTA	45

INVESTIRANJE U OBVEZNICE

Obveznica je dužnički vrijednosni papir koji se izdaje s ciljem prikupljanja finansijskih sredstava s unaprijed definiranim rokom povrata.

Glavna prednost ulaganja u obveznice¹, općenito, jest komparativna sigurnost ulaganja, koja se prvenstveno ogleda u validnom obećanju da će kamatna stopa (prinos) i glavica biti isplaćeni na vrijeme. Najsigurnijima se smatraju državne obveznice, usljed činjenice da takva izravna plaćanja vrše vlade, kao emitenti obveznica. Još jedna prednost vladinih obveznica je u širokom rasponu datuma dospeljeća što omogućava ulagačima strukturiranje portfelja iz kojega će ostvariti svoje finansijske ciljeve u sasvim određenim vremenskim periodima. Na taj način se ostvaruje mogućnost vremenskog raspoređivanja, pa i planiranja, prinosa na kapital ulagača.

Tržišta vladinih obveznica i obveznica subjekata nižih nivoa postoje i funkcioniraju uporedo kao zasebna i služe kao nezavisni izvori finansiranja za državne vlade kao i za one na nižim (lokalnim) nivoima. Neke funkcije u društvu i privredi nisu direktna odgovornost centralnih vlada, te ih vlade tim načinom finansiranja, omogućavanjem emisije obveznica nižim nivoima, žele razviti i ojačati.

Kantoni i drugi niži nivoi vlasti u FBiH se mogu zaduživati u formi zajma i emisije vrijednosnih papira, pri čemu su svrha, uslovi i obim zaduženja propisani Zakonom o dugu, zaduživanju i garancijama u FBiH.

Međunarodna iskustva pokazuju da na razlike u pogledu prinosa na obveznice između viših i nižih nivoa vlasti u najvećoj mjeri utječu osnovni fiskalni pokazatelji. Među tim pokazateljima najznačajniji je udio duga u BDP (bruto domaći proizvod).

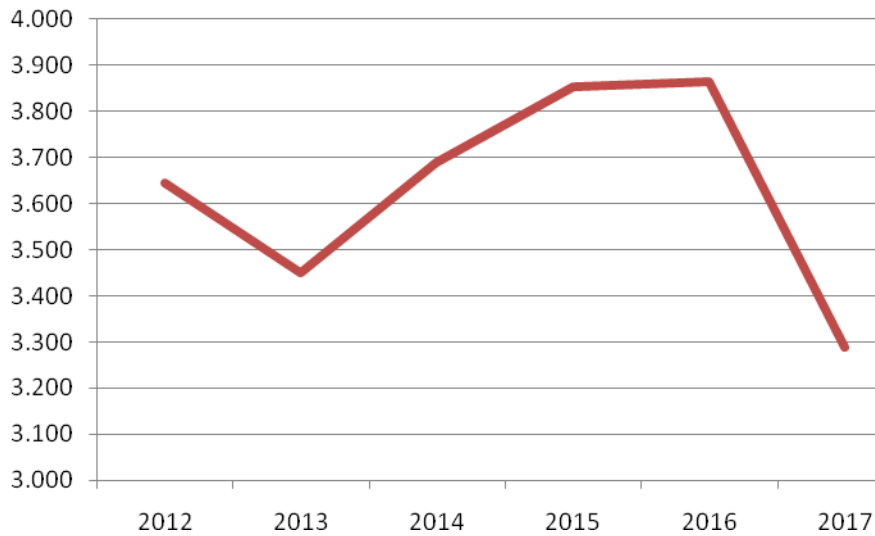
U periodu od 2012. do 2017. godine udio duga u BDP na godišnjem nivou u Federaciji BiH iznosi u prosjeku 20,12 .

Tabela 1. Osnovni fiskalni pokazatelji za FBiH, 2012.-2017.godina

	FBiH	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	BDP (mil KM)	16.554	16.914	17.813	18.677	19.176	19.540
2	Dug - ukupan (mil KM)	3.645	3.448	3.688	3.854	3.864	3.288
3	Dug - vanjski (mil KM)	2.775	2.652	2.800	2.826	2.819	2.394
4	Deficit (mil KM)		65,16	173,30	83,10	n.a.	n.a.
5	dug/BDP	22,02	20,39	20,71	20,63	20,15	16,82
6	deficit/BDP	n.a.	0,004	0,010	0,004	n.a.	n.a.
7	Godišnji iznos zaduženja putem obveznica (mil KM)	130,00	40,00	140,00	310,00	140,00	30,00

Izvor: Federalno ministarstvo finansija

¹ Serdarević, N.: "Neki specifični aspekti emisije obveznica nižih nivoa vlasti - međunarodna iskustva", Univerzitet u Zenici, 2017.

Grafikon 1 – Ukupan dug u FBiH, 2012.-2017. (mil KM)

Kada je u pitanju Kanton Sarajevo, prosječni udio duga u odnosu na BDP kreće se oko 2,62% na godišnjem nivou.

Ni Federacija BiH niti Kanton Sarajevo nisu prekomjerno zaduženi. U slučaju FBiH odnos dug/BDP iznosi u prosjeku oko 20,12%, dok je isti pokazatelj u Kantonu Sarajevo značajno manji, u prosjeku oko 2,62%. Kanton Sarajevo je u odnosu na BDP veoma malo zadužen, a upravljanje akumuliranim deficitom ne ugrožava likvidnost budžeta.

Rizik neizmirenja obaveza (default risk) nastalih iz emisije obveznica ne postoji ni u FBiH niti u Kantonu Sarajevo, jer zakoni o izvršavanju budžeta na jednak način tretiraju pitanje plaćanja obaveza za izmirenje duga dajući im prioritet u odnosu na sva ostala plaćanja iz budžeta.

1. PODACI O EMITENTU

1.1. Osnovni podaci o emitentu

Naziv emitenta: Kanton Sarajevo
Adresa: Reisa Džemaludina Čauševića 1, 71 000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 562 068
Fax: +387 33 562 211
email: premijer@vlada.ks.gov.ba
web: www.vlada.ks.gov.ba

Poslove po osnovu emisije obveznica obavlja Ministarstvo finansija Kantona.²

Identifikacioni broj Ministarstva: 4200666010004

Ustavno uređenje Kantona Sarajevo³

Kanton Sarajevo jedan je od deset kantona u Federaciji BiH, a sjedište mu je u Sarajevu. Organizacija i status Kantona, njegove nadležnosti i struktura vlasti utvrđeni su Ustavom Kantona, koji je donijela Skupština Kantona na sjednici održanoj dana 11. marta 1996. godine.

Teritorij Kantona obuhvata područja općina Centar Sarajevo, Hadžići, Ilidža, Ilijaš, Novi Grad Sarajevo, Novo Sarajevo, Stari Grad Sarajevo, Trnovo i Vogošća. Kanton ima nadležnosti utvrđene Ustavom Federacije BiH i Ustavom Kantona Sarajevo. Kanton ima zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast. Zakonodavnu vlast vrši Skupština Kantona, izvršnu vlast vrši Vlada Kantona, dok sudsku vlast u Kantonu Sarajevo vrši Kantonalni sud.

Kanton ima sve nadležnosti, koje nisu izričito povjerene federalnoj vlasti, kako je to utvrđeno Ustavom FBiH.

Isključive nadležnosti Kantona Sarajevo su:

- uspostavljanje i nadziranje policijskih snaga;
- utvrđivanje obrazovne politike, uključujući donošenje propisa o obrazovanju i osiguranje obrazovanja;
- utvrđivanje i provođenje kulturne politike;
- utvrđivanje stambene politike, uključujući i donošenje propisa koji se tiču uređivanja i izgradnje stambenih objekata;
- utvrđivanje politike koja se tiče reguliranja i osiguravanja javnih službi;
- donošenje propisa o korištenju lokalnog zemljišta, uključujući i zoniranje;

---

² Odluka o zaduženju Kantona Sarajevo putem emisije obveznica Kantona („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 50/18)

³ <http://vlada.ks.gov.ba/ustrojstvo>

- donošenje propisa o unaprijeđivanju lokalnog poslovanja i dobrotvornih aktivnosti;
- donošenje propisa o lokalnim postrojenjima za proizvodnju energije i osiguranje njihove dostupnosti;
- utvrđivanje politike u vezi sa osiguranjem radija i televizije, uključujući donošenje propisa o osiguranju njihovog rada i izgradnji;
- provođenje socijalne politike i uspostava službi socijalne zaštite;
- stvaranje i primjena politike turizma i razvoja turističkih resursa;
- stvaranje pretpostavki za optimalni razvoj privrede koja odgovara urbanoj sredini;
- finansiranje djelatnosti kantonalnih vlasti ili kantonalnih agencija oporezivanjem, zaduživanjem ili drugim sredstvima.

Zajedničke nadležnosti sa Federacijom BiH

Kanton zajedno sa Federacijom BiH, samostalno ili u koordinaciji sa federalnim vlastima vrši slijedeće nadležnosti:

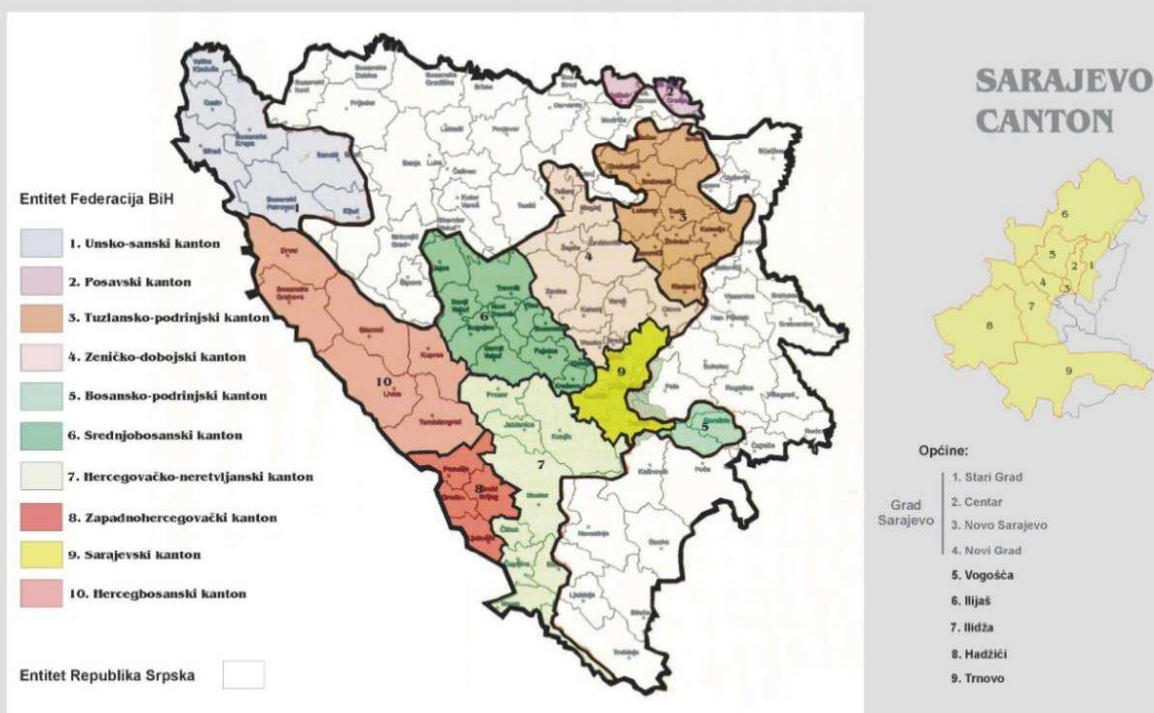
- jamčenje i provođenje ljudskih prava;
- zdravstvo;
- politika zaštite čovjekove okoline;
- komunikacijska i transportna infrastruktura u skladu sa Ustavom Federacije BiH;
- socijalna politika;
- provođenje zakona i drugih propisa o državljanstvu i putnim ispravama državljana BiH sa teritorije FBiH i o boravku i kretanju stranaca;
- turizam;
- korištenje prirodnih bogatstava.

Područje Kantona Sarajevo zauzima centralni položaj u Bosni i Hercegovini. To je prostor u kojem se susreću Istok i Zapad, Sjever i Jug, prožimaju slojevi historije i raznolikosti različitih kultura i njihovih duhovnih i materijalnih sedimenata. Sarajevo je administrativno-politički, privredni, finansijski, obrazovno-naučno-istraživački, centar kulturnog života države, zdravstveni centar, olimpijski grad.

Kanton Sarajevo je postao član Skupštine evropskih regija (AER) u 2005. godini, a proglašen je Evropskim regionom 2006. godine, što ga vraća u red evropskih metropola i promovira kao mjesto ugodnog življenja i unosnog poslovanja.

Kanton Sarajevo u Federaciji BiH i Bosni i Hercegovini

Ilustracija 1: Kanton Sarajevo

2. PODACI O VRIJEDNOSNIM PAPIRIMA KOJI SE EMITUJU

2.1. Vrsta vrijednosnog papira

Kanton Sarajevo emituje obveznice, dugoročne dužničke vrijednosne papire, koje zakonitom imaoću daju pravo na naplatu nominalne vrijednosti glavnice i kamate u skladu sa Odlukom o emisiji obveznica.

Ove obveznice se emituju uz kamatnu stopu, koja će biti utvrđena nakon okončanja aukcije za prodaju obveznica na SASE. Obveznice dospijevaju na naplatu u roku od tri godine, s tim da se isplata kamate vrši polugodišnje, od datuma upisa u Registar emitenata Komisije za vrijednosne papire FBiH, a isplata glavnice jednokratno na datum dospijea.

2.2. Naziv organa koji je donio Odluku o emisiji obveznica

Vlada Kantona Sarajevo na 155. sjednici održanoj dana 29.11.2018. godine donijela je Odluku o zaduženju Kantona Sarajevo putem emisije obveznica Kantona („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 50/18).

2.3. Pravni status obveznica

Obveznice se emituju u nematerijalizovanom obliku, u obliku elektronskog zapisa, u seriji, glase na ime, slobodno su prenosive i neosigurane su.

Obveznice predstavljaju neosigurane, direktne i bezuslovne obaveze Emitenta, koje su međusobno ravnopravne i istog ranga sa svim drugim sadašnjim i budućim neosiguranim obavezama Emitenta.

Obaveze Emitenta, odnosno isplata kamate i glavnice, izvršavat će se iz redovnih prihoda Kantona.

2.4. Prava sadržana u obveznicama

Obveznice ove emisije su slobodno prenosivi dužnički vrijednosni papiri, koji predstavljaju direktnu i bezuslovnu obavezu Emitenta.

Vlasnik obveznica ima prvo na naplatu nominalne vrijednosti glavnice i pripadajuće kamate.

U prvom i svim narednim godinama do dospijea vlasnik obveznice ima pravo na kamatu obračunatu na ukupan iznos glavnice, koja će se isplaćivati u skladu sa tačkom 2.11. ovog Prospekta.

Nijedan vlasnik obveznice nema pravo da traži prijevremeno dospijee.

Prava i obaveze iz obveznica, stiču se, prenose i ograničavaju njihovim upisom na račune vlasnika obveznica u Registru vrijednosnih papira u F BiH (dalje u tekstu: Registar).

Obveznice koje emituje Kanton Sarajevo, ne sadrže pravo preče kupovine.

Kanton može u bilo kojem periodu, bez saglasnosti vlasnika obveznica, emitovati druge vrijednosne papire.

2.5. Ukupan iznos emisije obveznica

Emituje se 12.940 (dvanaesthiljadadevetstotinačetrdeset) obveznica, nominalne vrijednosti KM 1.000,00 (slovima: hiljadukonvertibilnihmaraka) po obveznici na dan dospijea.

Ukupna nominalna vrijednost emisije je 12.940.000,00 KM (slovima: dvanaestmilionadevetstotinačetrdesethyljadakonvertibilnihmaraka).

2.6. Ukupan iznos emitovanih vrijednosnih papira Kantona Sarajevo

Kanton Sarajevo je do sada emitovao 6.400 (šestihiljadačetiristotine) obveznica sa rokom dospjeća tri godine, 4.356 (četirihiljadetristotinedestšest) obveznica sa rokom dospjeća tri godine i 8.050 (osamhiljadepedeset) obveznica sa rokom dospjeća pet godina.

2.7. Prinos na obveznice

Obveznice će nositi prinos po kamatnoj stopi, koja će biti utvrđena nakon okončanja aukcije za prodaju obveznica na SASE.

2.8. Cijena i način određivanja cijene obveznica u emisiji

Emisija obveznica će se vršiti javnom ponudom putem aukcije na SASE, metodom višestruke cijene.

Aukcija obveznica na primarnom tržištu obavlja se putem aukcijske platforme berzanskog trgovinskog sistema (dalje u tekstu: BTS) SASE u periodu od 9:00 do 13:00 sati osim ako u javnom pozivu nije drugačije naznačeno.

Ponude za kupovinu obveznica unose se u BTS kao kupovni nalozi u periodu od 9:00 do 10:00, dok se ponuda za prodaju obveznica unosi kao prodajni nalog u BTS u periodu od 10:00 do 13:00 sati.

Cijena obveznica utvrđuje se na osnovu slijedeće formule:

$$CIJENA = \left[\frac{\text{isplata}}{\left(1 + \frac{\text{prinos}}{\text{učestalost}}\right)^{\left(N - 1 + \frac{DSC}{E}\right)}} \right] + \left[\sum_{k=1}^N \frac{100 \times \frac{\text{stopa}}{\text{učestalost}}}{\left(1 + \frac{\text{prinos}}{\text{učestalost}}\right)^{\left(k - 1 + \frac{DSC}{E}\right)}} \right] - \left(100 \times \frac{\text{stopa}}{\text{učestalost}} \times \frac{A}{E}\right)$$

DSC = broj dana od datuma poravnjanja do narednog kuponskog datuma,

E = broj dana u kuponskom periodu u koji ulazi datum poravnjanja,

N = broj kupona plativih između datuma poravnjanja i datuma isplate,

A = broj dana od početka kuponskog perioda do datuma poravnjanja.

Cijena obveznice se utvrđuje na osnovu ponude i potražnje na aukciji.

2.9. Mjesto i način upisa i uplate obveznica

Kod emisije putem SASE upis vrijednosnih papira vrši se kod profesionalnih posrednika davanjem naloga za kupovinu vrijednosnih papira, a pod izvršenim upisom smatra se unošenje naloga u berzanski sistem trgovanja, ukoliko sistem primi takav nalog.

Berza nakon završetka upisa dostavlja izvještaj o zaključenim transakcijama svim profesionalnim posrednicima, koji su učestvovali u zaključivanju transakcija i njihovim bankama depozitarima.

Ponude za kupovinu obveznica unose se u BTS kao kupovni nalozi na dan 26.02.2019. u periodu od 09:00 do 10:00 sati.

Ministarstvo zadržava pravo da prihvati ponudu u cjelini, djelimično ili da odbije sve ponude za kupovinu.

Ukoliko bude upisano više obveznica nego što ih je ponuđeno na javnoj ponudi, redoslijed kupaca i kupljene količine, rangiraju se na osnovu kupovnog prinosa navedenog u nalogu počevši od najnižeg prema najvišem, a u slučaju postojanja kupovnih naloga sa istim prinosom, BTS rangira naloge prema vremenu unošenja naloga, tako da ranije uneseni nalozi imaju prednost.

Banka depozitar profesionalnog posrednika preko kojeg se vrši kupovina obveznica dužna je banci depozitaru emitenta prenijeti uplate za obveznice i dostaviti spisak kupaca obveznica sa količinom koju su kupili, naredni radni dan od dana aukcije do 12:00 sati.

2.10. Uspješnost emisije

Emisija će se smatrati uspješnom ukoliko se upiše i uplati najmanje 60% ukupnog broja ponuđenih obveznica.

Komisija donosi Rješenje o uspješnosti emisije.

2.11. Isplata kamate i glavnice

Isplata kamate će se vršiti polugodišnje od datuma upisa u Registar emitenata kod Komisije za vrijednosne papire u FBiH, a isplata glavnice jednokratno po dospeljuću.

Isplata kamate i glavnice će biti izvršena na dan dospeljeca. U slučaju kašnjenja sa isplatom kamata i glavnice, Emitent je obavezan platiti zateznu kamatu za period kašnjenja.

Datum dospeljeca za isplatu glavnice i kamate: tri godina od dana upisa obveznica u Registar emitenata kod KVP u FBiH, a koji ne može biti duži od 15 (petnaest) dana od datuma dospeljeca koji se koristi za izračun cijene. Ukoliko je dan isplate kamate i glavnice iz obveznice neradni dan, isplata će se vršiti prvog narednog radnog dana. Radni dan je dan koji je utvrđen kao radni dan Registra, te poslovnih banaka koje obavljaju poslove platnog prometa u FBiH.

2.12. Prijevremeni otkup obveznica

Ministarstvo može da objavi javni poziv za prijevremni otkup obveznica Kantona, na način predviđen Odlukom o uslovima i procedurama emisije obveznica Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 22/16).

2.13. Cilj prikupljanja sredstava

Budžetom Kantona za 2018. godinu i Zakonom o izvršavanju Budžeta Kantona Sarajevo za 2018. godinu planirano je zaduženje na domaćem tržištu od 19.794.400,00 KM.

Emisija obveznica kao način zaduživanja, prikupljanja potrebnih finansijskih sredstava, odabran je nakon analiza provedenih u Ministarstvu finansija zbog mogućnosti postizanja niže kamatne stope zaduživanjem na tržištu vrijednosnih papira, u odnosu na dugoročno kreditno zaduženje.

Radi poštivanja zakonskog ograničenja po članu 7. Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u FBiH, koje se odnosi na ograničenje zaduženosti od 10% i minimalnog rizika likvidnosti, Ministarstvo se opredijelilo za metod povrata glavnice jednokratno, na datum dospijea.

Ovom emisijom obveznica finansirat će se dio kapitalnih projekata u vrijednosti 12.940.000,00 KM.

Kapitalni projekti koji će se finansirati ovim sredstvima, utvrđeni su u članu 6. Budžeta Kantona Sarajevo za 2018. godinu, kako slijedi:

Tabela 2: Kapitalni projekti koji će se finansirati emisijom obveznica

MINISTARSTVO	PROJEKAT	IZNOS
MINISTARSTVO SAOBRAĆAJA	-Izgradnja i rješavanje imovinsko pravnih odnosa na primarnim gradskim saobraćajnicama	8.240.000,00 KM
	-Izgradnja tramvajskih stajališta za kontrolisanu naplatu i uvođenje ITS	3.500.000,00 KM
MINISTARSTVO PROSTORNOG UREĐENJA I ZAŠTITE OKOLIŠA	-Predinvestiranje u rješavanju imovinsko-pravnih odnosa i izgradnju primarne materijalne infrastrukture za pokretanje kolektivne i individualne stambene izgradnje u skladu sa usvojenom prostorno-planskom dokumentacijom na području KS	1.200.000,00 KM
UKUPNO		12.940.000,00 KM

Sredstva potrebna za servisiranje duga po emitovanim obveznicama po njihovom dospijea, osiguravat će se u Budžetima narednih godina.

2.14. Registracija emisije obveznica kod Registra

Upis emitovanih obveznica na račun kupaca vrši Registar vrijednosnih papira u FBiH po registraciji obveznica u Registar emitenata kod Komisije za vrijednosne papire FBiH, najranije istog dana.

Nakon donošenja Rješenja o uspješnosti emisije od strane Komisije, Registar registruje obveznice u skladu sa ugovorom sa Ministarstvom i o tome obavještava SASE i Ministarstvo.

2.15. Način utvrđivanja cijene obveznice na sekundarnom tržištu

Obveznice će biti uvrštene na Kotaciju obveznica SASE, gdje će se i vršiti sekundarna trgovina. Cijena obveznica zasnivaće se na tzv. „čistoj cijeni“, što znači da ne obuhvata stečenu kamatu.

Plaćanje po obavljenoj kupovini obveznica na SASE obavljat će se prema cijeni po kojoj se trgovalo uvećanoj za stečenu kamatu za razdoblje od zadnje isplate kamate pa sve do dana poravnanja posla zaključenog na berzi (T+2), neuključujući dan poravnanja posla.

2.16. Način isplate glavnice i kamate u sekundarnoj trgovini

Obračun i poravnanje u sekundarnoj trgovini obveznica vršit će Registar. Rok za izvršenje novčanih obaveza i obaveza prenosa vrijednosnih papira, za sve poslove sklopljene na Berzi određenog dana (T) su dva (2) radna dana nakon zaključenja posla (T+2).

3. PODACI O AGENTU EMISIJE, BANCİ DEPOZITARU I PLATNOM AGENTU

3.1. Agent emisije

Agent emisije:	SEE Investment Solutions d.o.o. Sarajevo
Sjedište:	Obala Kulina bana 25, 71 000 Sarajevo
Telefon:	+387 33 275 650
Fax:	+387 33 275 651
E-mail:	info@seeinvestments.ba
Web:	www.seeinvestments.ba

3.2. Banka depozitar

Banka depozitar: **UniCredit bank d.d. Mostar**
Sjedište: Kardinala Stepinca bb, 88000 Mostar
Telefon: +387 33 491 777
E- mail: custody@unicreditgroup.ba
Web: www.unicredit.ba

3.3. Platni agent

Platni agent: **Registar vrijednosnih papira u FBiH**
Sjedište: Maršala Tita 62/II, Sarajevo
Telefon: +387 33 279 150
E-mail: info@rvp.ba
Web: www.rvp.ba

4. RIZIK ULAGANJA I UZROCI RIZIKA

4.1. Opšti podaci o rizicima

Rizik ulaganja je stepen neizvjesnosti prinosa investicije odnosno vjerovatnoća da prinos od ulaganja bude nezadovoljavajući ili negativan. Investitor svjesno preuzima pojedine vrste rizika, u skladu sa vlastitim preferencijama odnosa rizika i povrata na investiciju. U nastavku su dati faktori rizika za ulaganje u obveznice Kantona Sarajevo, a investitor bi svakako trebao izvršiti vlastitu procjenu finansijskog položaja Kantona, te informacija, koje mogu uticati na uspjeh emisije i povrat investicije.

4.2. Sistemski rizik

Sistemski rizik je rizik koji je povezan s opštim uslovima na tržištu kapitala i kao takav se ne može diverzifikovati. Na sistemski rizik utiču: makroekonomska situacija u zemlji, ekonomski rast, politički događaji, zaposlenost, nivo cijena, itd. Dakle, sistemski rizik pojedine države uključuje sve rizike povezane s mogućom političkom nestabilnošću, što se odražava na integritet i postojanje same države.

Kreditni rejting Bosne i Hercegovine na nivou je B3 sa stabilnim izgledima (Moody's), odnosno B sa stabilnim izgledima (Standard & Poors').

Kao rezultat svojih analiza 13. marta 2018. agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B sa stabilnim izgledima". dok je u februaru 2018. agencija Moody's Investors Service potvrdila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B3 sa stabilnim izgledima"⁴.

---

⁴ Izvor: Centralna banka BiH, www.cbbh.ba

Kanton Sarajevo dijeli isti sistemski rizik kao i ostali emitenti obveznica u BiH.

4.3. Finansijski rizik

4.3.1. Kreditni rizik

Na cijenu obveznica može uticati promjena kreditnog rejtinga BiH. Promjena će zavisi u najvećoj mjeri od makroekonomskih kretanja u domaćoj ekonomiji, a u slučaju pojave budžetskog deficita u bilansu tekućih transakcija moglo bi dovesti do revizije postojećeg investiciono kreditnog rejtinga BiH, pa i do njegovog snižavanja, što bi za posljedicu imalo pad cijena svih dužničkih vrijednosnih papira. S druge strane, pozitivna kretanja mogla bi dovesti do rasta kreditnog rejtinga, što bi za posljedicu imalo rast cijena dužničkih vrijednosnih papira.

Emisija obveznica Kantona Sarajevo nosi jednak kreditni rizik, kao i emisije drugih emitenata na tržištu kapitala u FBiH.

4.3.2. Rizik kamatne stope

Kamatna stopa ovog izdanja bit će utvrđena u aukciji za prodaju obveznica, a u zavisnosti od pristiglih ponuda za kupovinu obveznica. Kanton Sarajevo nema uticaja na ponašanje kamatnih stopa na tržištu, tako da rast kamatnih stopa na tržištu može prouzrokovati pad cijene obveznica, što može negativno uticati na investitore. Također, pad kamatnih stopa na tržištu može dovesti do rasta cijena obveznica što bi imalo pozitivne efekte na investitore.

Obveznice Kantona Sarajevo dijele opći rizik kamatne stope zajedno sa obveznicama drugih emitenata na tržištu kapitala u FBiH.

4.3.3. Valutni rizik

Valutni rizik je rizik promjene vrijednosti finansijskih instrumenata uslijed promjene kursa. Konvertibilna marka (KM) kao zvanična valuta u BiH vezana je za Euro. Centralna banka BiH održava monetarnu stabilnost u skladu sa „Currency board“ aranžmanom (1 KM = 0,51129 EUR, odnosno 1 EUR=1,95583 KM), što znači da izdaje domaću valutu uz puno pokriće u slobodnim konvertibilnim deviznim sredstvima po fiksnom kursu (1 KM = 0,51129 EUR, odnosno 1 EUR=1,95583 KM).

Radi očuvanja realne vrijednosti, ukoliko dođe do promjene kursa KM u odnosu na EUR, primjenjivat će se valutna klauzula (preračun KM u EUR, odnosno EUR u KM) po srednjem kursu, prema kursnoj listi Centralne banke BiH na dan promjene kursa.

4.3.4. Operativni rizik

Operativni rizik (informacioni sistemi, procedure, ljudski faktor, dokumentacija) proizilazi iz svakodnevnih aktivnosti Kantona, odnosno Ministarstava koja ga čine, zajedno sa pratećim agencijama, službama, institucijama itd.

Izvještaj o finansijskoj reviziji Budžeta Kantona Sarajevo za 2015. godinu, koji je sačinio Ured za reviziju institucija u FBiH, pokazuje da je Kanton Sarajevo napravio značajan napredak, te u potpunosti ili djelimično ispoštovao preporuke iz ranijih izvještaja, a koje se tiču svakodnevnih aktivnosti, u smislu procedura, rokova i dokumentacije.

To se posebno odnosi na dosljedno pridržavanje odredbi Zakona o budžetima u FBiH i Pravilnika o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu budžeta u FBiH kod pripreme i izrade budžeta, kao i kod budžetskog izvještavanja.

Izvještaj o finansijskoj reviziji Budžeta Kantona Sarajevo za 2017. godinu, koji je sačinio Ured za reviziju institucija u FBiH, iskazuje mišljenje sa rezervom⁵

4.3.5. Politički rizik

Politički rizik pojedine države uključuje sve rizike povezane s mogućom političkom nestabilnošću, uključujući cjelovitost i postojanost države kao takve. Uzimajući u obzir trenutne unutrašnje i spoljnopolitičke odnose i politike BiH, može se zaključiti da je za BiH glavni spoljnopolitički cilj članstvo u Evropskoj Uniji, kojeg zastupaju sve parlamentarne političke partije. S tim u vezi, u februaru 2016. godine BiH je predala aplikaciju za članstvo u Evropskoj Uniji, koja je prihvaćena 20. septembra 2016. godine na sjednici Vijeća za opće poslove Evropske Unije.

Politički rizik zavisi i od uticaja procesa tranzicije na tržišnu ekonomiju. Za države koje se nalaze u procesu tranzicije karakterističan je povećan politički rizik, koji zavisi od odnosa zakonodavne, izvršne i sudske vlasti, te sindikata, ali i odnosa između zajedničkih organa BiH, institucija entiteta i kantona. Politički i opšti društveni rizik svojstven je svim dijelovima jednog društva i na njega se po pravilu iz perspektive pojedinca ne može individualno uticati.

Stoga je i ova komponenta rizika jednaka za obveznice Kantona Sarajevo, kao i za sve ostale obveznice na tržištu kapitala u FBiH.

---

⁵ Izvještaj o finansijskoj reviziji Kantona Sarajevo za 2017. godinu (<https://mf.ks.gov.ba/budget/konacni-izvjestaj-o-izvrшеноj-reviziji-finansijskih-izvjestaja-budzeta-kantona-sarajevo-za-0>)

4.3.6. Tržište kapitala

Tržište kapitala FBiH karakteriše dominantno prisustvo vlasničkih vrijednosnih papira (dionica) nastalih u procesu privatizacije. Realizovane su svega tri emisije općinskih obveznica i tri emisije kantonalnih obveznica. S druge strane, Vlada FBiH, putem Ministarstva finansija kontinuirano vrši emisije obveznica i trezorskih zapisa za budžetske potrebe, kao i emisije obveznica po osnovu verifikovanih računa stare devizne štednje i ratnih potraživanja. Usljed slabe likvidnosti tržišta dionica, federalnim obveznicama pripada značajan obim prometa na SASE.

Do sada su realizovane tri emisija kantonalnih obveznica. Prvom emisijom putem aukcije na Sarajevskoj berzi / burzi, Kanton Sarajevo je emitovao 6.400 obveznica s rokom dospjeća tri godine. Obveznice, koje dospijevaju na naplatu 02.06.2020. godine prodate su po prosječnoj kamatnoj stopi od 2,85%.

Na ovaj način obezbijedena su sredstva u iznosu od 6,4 miliona KM za finansiranje dijela kapitalnih projekata i dio budžetskog deficita iz prethodnih godina, planiranih Budžetom Kantona Sarajevo za 2017. godinu.

Drugom emisijom putem aukcije na Sarajevskoj berzi/burzi, Kanton Sarajevo je emitovao 4.356 obveznica s rokom dospjeća tri godine. Obveznice, koje dospijevaju na naplatu 29.06.2020. godine prodate su po prosječnoj kamatnoj stopi od 2,85%.

Na ovaj način obezbijedena su sredstva u iznosu od 4,35 miliona KM za finansiranje dijela kapitalnih projekata, planiranih Budžetom Kantona Sarajevo za 2017. godinu.

Trećom emisijom putem aukcije na Sarajevskoj berzi/burzi, Kanton Sarajevo je emitovao 8.050 obveznica s rokom dospjeća pet godine. Obveznice, koje dospijevaju na naplatu 28.09.2022. godine prodate su po prosječnoj kamatnoj stopi od 3,30%.

Na ovaj način obezbijedena su sredstva u iznosu od 8,05 miliona KM za finansiranje dijela kapitalnih projekata, planiranih Budžetom Kantona Sarajevo za 2017. godinu.

Uspješne aukcije obveznica pokazuju porast povjerenja investitora nastalog kao posljedica transparentnog i unaprijeđenog načina upravljanja javnim finansijama, stabilnog i odgovornog finansijskog poslovanja Kantona, sa jedne, te povoljnijih uslova emisije (rok otplate tri i pet godine, bez grace perioda, valutna klauzula), sa druge strane.

Generalno gledajući, ograničavajući faktor za javne emisije jeste veličina tržišta, dok se prednosti mogu tražiti u značajnom potencijalu domaćih institucionalnih investitora, u prvom redu banaka i društava za osiguranje.

S obzirom na nominalni iznos obveznice od 1.000,00 KM, potencijalni investitori su svakako i ostali privredni subjekti, fondovi, ali i fizička lica, koja raspolažu značajnim novčanim sredstvima u vidu štednje i depozita na računima kod komercijalnih banaka⁶.

4.3.7. Viša sila – „Force majeure“

Pod ovim pojmom podrazumijevaju se događaji, koji imaju negativan uticaj i mogu prouzrokovati negativne posljedice i gubitke za emitenta kao što su:

1. rat, invazija, djelovanje vanjskog neprijatelja, terorističko djelovanje, neprijateljstva (bez obzira da li je rat objavljen ili nije), građanski rat,
2. pojava epidemije kojom su pogođeni građani i radnici Kantona,
3. slučajevi kao što su: zemljotresi, tornada, orkani, poplave, požari izuzev predvidljivih i uobičajenih klimatskih i prirodnih pojava koje uzrokuju oštećenja ili uništenje,
4. bitan zastoj u radu kao posljedica sudskih naloga, zabrana ili sličnih naloga koje su dobile treće strane,
5. kolektivni radni sporovi, štrajkovi ili radnje demonstranata.

Prema ovom kriteriju, ne postoje naznake da Kantonu Sarajevo prijete rizik više sile koji bi mogao ugroziti emisiju obveznica u većoj mjeri nego što je to slučaj kod drugih emitenata na tržištu kapitala u FBiH.

5. O KANTONU SARAJEVO⁷

5.1.1. Geografski položaj i stanovništvo

Kanton Sarajevo se nalazi u jugoistočnom dijelu Bosne i Hercegovine i jedan je od deset kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine. Zahvata površinu od 1.276,9 km² što čini 4,9% teritorije FBiH. Prema popisu 2013. godine u Kantonu Sarajevo živi 413.593 stanovnika, što čini 18,6% stanovnika FBiH (2.219.220).

Sarajevo je smješteno i formiralo se u Sarajevsko-zeničkoj kotlini, koja se u odnosu na dvije veće prirodne cjeline nalazi između Panonske nizije na sjeveru i Mediterana na jugu. Povoljan geografski položaj Sarajeva određen je kombinovanim djelovanjem

---

⁶ Prema podacima CBBiH, na kraju septembra 2018. godine ukupni depoziti stanovništva kod komercijalnih banaka u BiH iznosili su 11,83 milijardi KM, što je najveći zabilježeni nivo. Depoziti stanovništva imaju daleko najveće učešće u ukupnim depozitima kod komercijalnih banaka, od 55,4%, (<https://www.cbbh.ba/press/ShowNews/1193>)

⁷ Podaci o geografskom i geopolitičkom položaju, stanovništvu i pokazateljima razvijenosti Kantona Sarajevo preuzeti su iz Strategije razvoja Kantona Sarajevo do 2020. god. ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 41/16)

prirodnih elemenata i društvenih faktora. Na ovom prostoru su se susretale razne civilizacije i narodi koji su ostavili specifičan kolorit.

Prirodni faktor je imao dominantan uticaj da ovaj prostor bude sjecište puteva, sa naizmjeničnom promjenom važnosti pojedinih pravaca u zavisnosti od trenutnih društvenih događanja. Tako je Sarajevo, dolinom rijeke Bosne povezano sa Podunavljem i Srednjom Evropom na sjeveru, a dolinom rijeke Neretve sa Jadranskim morem i Mediteranom na jugu. Dolinom rijeka Lašve i Vrbasa povezano je sa Zapadnom Evropom, a dolinama rijeka Miljacke i Prače sa Istočnom Evropom. Ovim prirodnim koridorima danas prolaze putne komunikacije kako drumske tako i željezničke, a njihovom modernizacijom Sarajevo bi se brže povezalo sa susjednim državama i cjelovitije valoriziralo svoje kulturno-historijsko naslijeđe.

Koridor Vc je glavni faktor integracije Kantona Sarajevo i Bosne i Hercegovine u evropske saobraćajne puteve na sjeveru i sa morem na jugu. Vazдушnim saobraćajem Sarajevo je povezano sa cijelim svijetom.

Sarajevo pruža mogućnost raznih i bogatih sadržaja turističkog boravka tokom čitave godine. Prirodni uslovi pogoduju organizaciji ljetne i zimske rekreacije u planinskim predjelima Bjelašnice, Igmana itd. Na njima se nalaze i bogata lovna područja, atraktivne pećine, klisure, kanjoni, vodopadi i jezera. Planine Sarajeva predstavljaju najkvalitetnije predjele BiH za razvoj zimskih sportova i zimskog turizma.

U cjelini posmatrano, 78% teritorija Kantona spada u planinski rejon iznad 700 metara nadmorske visine (m.n.v), 13% terena pripada brdskom rejonu od 550 do 700 m.n.v., a svega 9% prostora pripada nizijskom rejonu do 550 m.n. v.

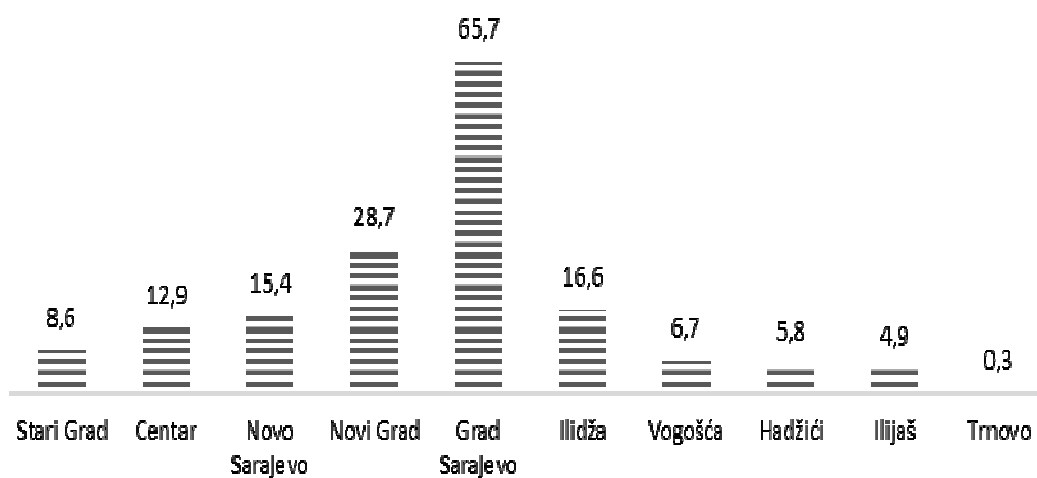
Pitke, mineralne, termalne i termomineralne vode su najznačajniji prirodni resurs Kantona Sarajevo i osnov za razvoj niza djelatnosti u skladu sa postavkama održivog razvoja.

Geopolitički položaj Sarajeva određen je pozicijom Sarajeva i njegovom ulogom glavnog grada Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno funkcijama koje u tom svojstvu obavlja.

U Sarajevu su locirani Parlament BiH i Parlament FBiH, Vijeće ministara BiH i Vlada FBiH, sudovi i druge institucije državnog i federalnog značaja, brojna diplomatsko-konzularna i privredna predstavništva, predstavništva međunarodnih institucija i organizacija koje djeluju u BiH, itd.

Stanovništvo

Broj stanovnika na području Kantona Sarajevo sredinom 2017. godine bio je 418.542 stanovnika, od kojih je na području Grada Sarajeva 275.043 stanovnika. Najveća koncentracija stanovnika bila je na području općine Novi Grad sa 28,7% učešća u ukupnom stanovništvu Kantona. Najmanje stanovnika živi u općini Trnovo, 1.318 ili 0,3% od ukupnog stanovništva Kantona Sarajevo.

Grafikon 2: Stanovništvo u Kantonu Sarajevo

Na području Kantona Sarajevo, općina sa najvećom površinom je Trnovo (338,4 km²), a sa najmanjom Novo Sarajevo (9,9 km²).

Najgušće naseljena općina je Novo Sarajevo sa gustom naseljenosti 6.520,0 st/km², što je 19,9 puta više od prosječne gustine naseljenosti Kantona (327,7 st/km²). Gustina naseljenosti je najmanja u općini Trnovo i iznosi 3,9 st/km². Veću gustinu naseljenosti u odnosu na prosječnu gustinu naseljenosti Kantona Sarajevo imaju općine Novi Grad, Centar, Stari Grad, Ilidža i Vogošća.

U 2017. godini, na području Kantona Sarajevo, živi 15,5% stanovništvo starosti do 14 godina, 15,7% stanovništvo iznad 65 godina, a radni kontigent stanovništva, grupacija od 15 do 64 godine starosti čini 68,8% ukupnog stanovništva.

U 2017. godini najveće učešće stanovništva do 14 godina je u općini Ilijaš 17,2%, a najmanje u općini Trnovo 11,7%. Učešće stanovništva iznad 65 godina je najveće u općini Trnovo 31%, dok je u općini Vogošća najmanje oko 11,5%.

Različita dinamika mladog i starog stanovništva prouzrokuje promjene učešća tih dobnih grupa u ukupnom stanovništvu u Kantonu Sarajevo. Između 2016. i 2017. godine, smanjeno je učešće mladih sa 18,2% na 15,5%, a povećano je učešće starijih preko 65 godina sa 11,6% na 15,7%.

U Kantonu Sarajevo u 2017. godini rođeno je 4.777 stanovnika, a **stopa nataliteta** je iznosila 11,6 promila, što je rast u odnosu na prethodnu godinu.

U Kantonu Sarajevo 2017. godine ukupno je umrlo 4.285 lica, tako da je **stopa mortaliteta** 10,4 promila i u odnosu na prethodnu godinu ostala je ne promijenjena.

Stopa prirodnog priraštaja na području Kantona Sarajevo u 2017. godini je 1,2 promila, kao i u prethodnoj godini.

5.1.2. Pregled osnovnih pokazatelja razvijenosti Kantona Sarajevo

Kanton Sarajevo, površinom od 1.277,3 km² jedan je od prostorno manjih kantona na području Federacije BiH, zauzima svega 4,9% teritorije Federacije BiH. Sredinom 2017. godine na području Kantona živi 418.542 stanovnika, što je oko 19% populacije Federacije BiH.

Sarajevski kanton, sa prosječnom gustom naseljenosti od 326,9 st/km², oko 3,9 puta je iznad prosječne gustine naseljenosti Federacije BiH i njen je najgušće naseljen kanton.

Svi parametri vitalne statistike KS veći su u odnosu na parametre FBiH: stopa nataliteta za 2,7 promila, stopa mortaliteta za 0,7 promil, a stopa prirodnog priraštaja u Kantonu Sarajevo i dalje pozitivna 1,1 promil, dok je u FBiH negativna i iznosi -0,8 promila.

Krajem 2017. godine u Kantonu je bilo 131.172 zaposlena lica, što je najveća koncentracija (26,0%) radnih mjesta u FBiH. Stepem zaposlenosti ukupnog stanovništva Kantona je 31,3% što je za oko 36,6% veće od ostvarenog stepena u FBiH.

U istom periodu, na području Kantona bilo je 66.325 nezaposlenih, što je oko 18,9% nezaposlenih u Federaciji Bosne i Hercegovine. Stopa registrovane nezaposlenosti u Kantonu iznosi 33,6% i manja je od registrovane u FBiH za oko 25 procentnih poena.

Na području Kantona Sarajevo u 2017. godini ostvarena je vrijednost BDP u iznosu od 6,6 milijardi KM, što je 32,5% društvenog bruto proizvoda ostvarenog u FBiH. Prosječno ostvareni društveni bruto proizvod po stanovniku je 15.974 KM, i prema ovom pokazatelju razvijenosti, Kanton je 1,7 puta razvijeniji od prosjeka FBiH.

Na području Kantona Sarajevo ostvareno je 33,8% ukupnih investicija u FBiH.

Ukupno registrirani poslovni subjekti na području Kantona, njih 28.636, predstavljaju 27,0% poslovnih subjekata Federacije.

U 2017. godini u Sarajevskom kantonu je boravilo 482.494 turista, što predstavlja 50,3.9% ukupnog broja turista koji su posjetili FBiH.

U toku 2017. godine u Kantonu je ostvaren uvoz u vrijednosti od oko 4,4 milijarde KM ili 35,4% ukupnog uvoza FBiH. U istom periodu ukupan izvoz roba i usluga sa područja Kantona ostvaren je u vrijednosti od preko 1,5 milijarde KM, ili 20,9% ukupno ostvarenog izvoza FBiH. Stepenn pokrivenosti uvoza izvozom u Kantonu je 34,5%, i značajno je manji od ostvarenog u FBiH.

Na početku 2016/2017. školske godine, područje Kantona broji 37.077 učenika osnovnog obrazovanja, što je 20,0% od ukupnog broja učenika osnovnog obrazovanja FBiH. Škole srednjeg obrazovanja pohađa 15.930 učenika, što je učešće od 19,5% u ukupnom broju srednjoškolskih učenika u FBiH. Na području Kantona Sarajevo upisano je 28.755 studenata, a to je preko 44,3% od ukupnog broja studenata na području FBiH.

U 2017. godini Kanton Sarajevo ima 1.350 ljekara što je 28,1% od ukupnog broja ljekara u FBiH, 257 stomatologa ili 42,5% od ukupnog broja stomatologa u FBiH.

Prema svim raspoloživim pokazateljima, Kanton Sarajevo u okviru Federacije Bosne i Hercegovine, a i države BiH, predstavlja značajno područje koncentracije osnovnih ekonomskih potencijala (stanovništvo, zaposlenost, nezaposlenost), kao i efekata razvijenosti (stepenn zaposlenosti, obim vanjsko-trgovinske razmjene). Najveći bruto domaći proizvod po stanovniku u Federaciji BiH se ostvaruje u Kantonu Sarajevo. To je najveći obrazovni, zdravstveni i turistički centar u Federaciji BiH.

Posebno treba istaći, da iako u Kantonu Sarajevo boravi manje od 20% stanovništva na oko 5% površine u odnosu na FBiH, pokazatelji BDP-a, ostvarenih investicija, obima vanjsko-trgovinske razmjene, broja poslovnih subjekata su oko 30% u odnosu na FBiH, što ukazuje na ekonomsku vitalnost Kantona.

Tabela 3. Osnovni pokazatelji Kantona Sarajevo i FBiH 2017.

Osnovni pokazatelji	Kanton Sarajevo	Federacija BiH	Odnos KS i FBiH
Površina	1.277,30	26.109,70	4,9
Gustina naseljenosti st/km ²	327,7	84,3	3,9
Ukupno stanovništvo (sredinom godine)	418.542	2.201.193	19,0
Stanovništvo ispod 15 godina	63.260	356.948	17,7
Radni kontigent (15-65 godina)	288.056	1.550.130	18,6
Stanovništvo iznad 65 godina	57.766	285.946	20,2
Stopa nataliteta (na 1.000 stanovnika)	11,4	8,7	1,4
Stopa mortaliteta (na 1.000 stanovnika)	10,2	9,5	1,1
Stopa prirodnog priraštaja (na 1.000 stanovnika)	1,1	-0,8	-1,4
Broj zaposlenih (XII)	131.172	505.201	26,0
Broj nezaposlenih (XII)	66.325	350.217	18,9
Radna snaga	197.497	855.418	23,1
Stepen zaposlenosti stanovništva (%)	31,3	22,9	1,4
Stepen zaposlenosti radnog kontigenta (%)	45,5	32,5	1,4
Stopa nezaposlenosti (u odnosu na radnu snagu, %)	33,6	59,0	56,9
Prosječna neto plaća u KM (XII)	1.102	860	1,3
Društveni bruto proizvod (u 000 KM, 2017.)	6.692.676	20.569.641	32,5
Društveni bruto proizvod per capita-BDP/pc u KM (2017.)	15.974	9.346	1,7
Poreski prihodi po stanovniku u KM	292	163	1,8
Registrirani poslovni subjekti	28.636	105.961	27,0
Ostvarene investicije (u 000 KM, 2016.)	850.716	2.516.651	33,8
Indeks fizičkog obima proizvodnje (2017/2016.)	108,1	111,6	96,9
Indeks prerađivačke industrije (2017/2016.)	109,2	104,6	1,0
Broj turista	482.494	948.763	50,9
Broj noćenja	967.372	1.860.346	52,0
Izvoz (000 KM)	1.518.519	7.254.541	20,9
Uvoz (000 KM)	4.402.546	12.435.049	35,4
Obim vanjsko-trgovinske razmjene (000 KM)	5.921.065	19.689.590	30,1
Stepen pokrivenosti uvoza izvozom (%)	34,5	58,3	59,2
Broj učenika osnovnih škola (školska 2017/1018.)	37.077	185.032	20,0
Broj učenika srednjih škola (školska 2017/1018.)	15.930	81.470	19,5
Broj studenata (školska 2017/1018.)	28.755	64.902	44,3
Broj ljekara	1.350	4.810	28,1
Broj stomatologa	257	604	42,5
Broj penzionera	86.839	346.538	24,9

Izvor: Analitičko dokumentaciona osnova Zavod za planiranje razvoja KS. Podaci se odnose na 2017. godinu, ako nije drugačije naznačeno.

Sumarni prikaz relativnih nivoa razvijenosti Kantona Sarajevo u odnosu na prosječnu razvijenost Federacije BiH prikazani su kroz stepen razvijenosti, na osnovu čega su kantoni rangirani u odnosu na Federaciju BiH.

Tabela 4. Rang razvijenosti kantona u odnosu na FBiH 2017.

Kantoni	Stepen zaposlenosti u %	Stepen nezaposlenosti u %	Broj učen./osn+sred/ na 1000 stan.	Poreski prihodi per capita	Indeks odsutnog stanovništva	F BiH=100					Indeks razvijenosti	Rang
						Stepen zaposlenosti	Stepen nezaposlenosti	Broj učenika na 1000 stan.	Poreski prihodi per capita	Indeks odsutnog stanovništva		
Unsko-sanski	17,4	55,5	116	63	-21,5	57,7	72,0	95,9	62,7	93,3	76,3	8
Posavski	19,7	45,1	81	60	-33,2	65,3	95,9	66,9	59,9	35,7	64,8	9
Tuzlanski	27,3	50,4	122	71	-10,8	90,6	83,8	100,9	70,9	146,3	98,5	4
Zeničko-dobojski	29,3	46,0	132	90	-24,9	97,0	93,8	109,1	90,0	76,8	93,3	6
Bosansko-podrinjski	42,5	32,9	122	126	-43,6	140,8	124,0	100,7	126,0	-15,9	95,1	5
Srednjobosanski	25,2	45,2	124	63	-25,8	83,6	95,8	102,1	63,4	72,2	83,4	7
Hercegovačko- neretvanski	32,2	40,0	116	133	-18,4	106,6	107,8	95,7	132,7	109,1	110,4	3
Zapadno-hercegovački	28,4	38,2	122	103	5,3	94,0	112,0	101,0	102,5	226,2	127,1	2
Sarajevski	45,4	33,9	126	179	-15,2	150,7	121,0	104,4	179,2	124,9	136,2	1
Kanton 10	16,6	47,2	81	54	-29,9	55,0	91,0	66,6	53,8	52,2	63,7	10
Federacija BiH	30,2	43,3	121	100	-20,2	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Izvori: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH U 2017. godini

I prema indeksu razvijenosti, koji sublimira nivoe razvijenosti mjereno stepenom zaposlenosti stanovništva, stopom nezaposlenosti, brojem učenika na hiljadu stanovnika, poreskim prihodima/pc, te indeksom odsutnog stanovništva, Kanton Sarajevo je rangiran na prvom mjestu, sa vrijednošću indeksa koji je za preko 36% iznad prosječne razvijenosti FBiH.

5.1.3. Strategija razvoja Kantona Sarajevo do 2020. godine

Skupština Kantona Sarajevo usvojila je Strategiju razvoja Kantona Sarajevo do 2020. godine na sjednici održanoj dana 07.09.2016. godine. Strategija razvoja Kantona Sarajevo do 2020. godine je strateški dokument koji usmjerava razvoj, utvrđuje prioritete u razvoju i predstavlja putokaz za sveukupan razvoj Kantona uzimajući u obzir sve njegove dimenzije: ekonomsku, društvenu, okolinsku i prostornu. To je planski dokument, koji ima za svrhu da, kroz procjenu vanjskog i unutrašnjeg okruženja, kreiranje vizije i ciljeva razvoja, razvije podloge za javne politike, koje se ostvaruju putem odgovarajućih projekata u oblastima važnim za ekonomski, socijalni i okolinski razvoj i osigura upotrebu javnih resursa za podršku ostvarenju razvojnih ciljeva, politika i projekata za razvoj Kantona.

Strategija je osnova za donošenje operativnih odluka o javnim investicijama, poduzimanje mjera iz oblasti ekonomskog, socijalnog i okolinskog razvoja i osiguravanje potrebnih resursa za njihovo provođenje, odnosno alat za upravljanje razvojem Kantona i Budžeta Kantona Sarajevo.

Strategijom je definisana vizija razvoja KS 2020.: *Kanton Sarajevo je evropska dinamična, kreativna i kulturno raznolika regija ugodnog življenja i unosnog poslovanja.*

Sa ciljem stvaranja mehanizma za ostvarenje vizije razvoja, definisano je pet strateških pravaca djelovanja Kantona do 2020. godine, kako bi se osigurala veza između konkretnih budućih akcija i vizije razvoja:

Strateški pravci djelovanja Kantona Sarajevo 2020. - strateški ciljevi:

1. Poboljšati administrativni i poslovni ambijent za ubrzan ekonomski rast i unaprijediti ekonomsku strukturu radi povećanja izvoza roba i usluga
2. Povećati zaposlenost i kreirati nova bolje vrednovana radna mjesta
3. Stvoriti uslove za uključujući društveno ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa
4. Odgovorno upravljati okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima
5. Unaprijediti sistem upravljanja razvojem Kantona Sarajevo

Na osnovu urađene interne kvantitativne i kvalitativne analize trenutnog stanja u Kantonu, uočenih prilika i prijetnji u užem i širem okruženju Kantona, općih zaključaka vezanih za javnu administraciju, proizilazi nekoliko ključnih strateških izazova i fokusa sa kojima će se Kanton morati suočiti u narednim godinama. Uočeni strateški izazovi su rezultat evaluacije internih i eksternih faktora u Kantonu Sarajevo. To su slijedeći izazovi:

- Kako osigurati rast zaposlenosti (bolje plaćena radna mjesta)?
- Kako postići brži i održiv ekonomski rast i izmjenu ekonomske strukture?
- Kako restrukturirati javni sektor i postići održivost budžeta?
- Kako poboljšati zadovoljavanje socijalnih potreba i povećati socijalnu inkluziju?
- Kako postići aktivizam korisnika socijalnih beneficija i budžetskih transfera?
- Kako živjeti u zdravom i ekološki prihvatljivom okolišu i koristiti ga na ekonomski efikasan i održiv način?
- Kako povećati nivo javnih investicija i privući javno-privatno partnerstvo?

Nevedeni strateški izazovi predstavljaju i podlogu za definiranje strateških fokusa za daljnji rad na Strategiji razvoja Kantona Sarajevo do 2020. godine. Strateško fokusiranje

---

je utemeljeno na jedinstvenim internim snagama sa kojima raspolaže Kanton kao i ključnim nedostacima i izazovima, koje u nekoliko narednih godina treba riješiti.

Osim nalaza koji su proizašli iz SWOT analize, vodilo se računa i o vezi sa fokusima evropskih razvojnih dokumenata, razvojnih i sektorskih strateških dokumenata u BiH kao i Reformske agende za BiH 2015-2018. godine. Ovdje se, prije svega misli na upravljanje razvojem, kao ključnim mehanizmom za provodivost strategije koju nalaže metodologija strateškog planiranja.

Navedeni strateški izazovi su usmjereni na bazni strateški fokus: *Kvalitet života građana u Kantonu Sarajevo.*

Pridruživanjem pojedinačnih nalaza SWOT analize stvorena je osnova za definiranje pet strateških fokusa u daljem radu na Integriranoj strategiji razvoja Kantona Sarajevo do 2020.

Strateški fokus 1. Ubrzan ekonomski rast

Strateški fokus 2. Rast zaposlenosti

Strateški fokus 3. Dostupnost, kvalitet i održivost javnih servisa

Strateški fokus 4. Stanje u okolišu i njegovo stavljanje u funkciju razvoja i podizanja kvaliteta života ljudi

Strateški fokus 5. Razvijen sistem za upravljanje razvojem Kantona

Na temelju strateških fokusa i vizije Kantona definisano je pet strateških ciljeva, koji osiguravaju sinergijske efekte između ekonomije, okoliša i društva, uz puno uvažavanje interesa lokalne uprave. Oni imaju prepoznatljiva sektorska težišta, ali su istovremeno integralni i povezujući.

Sa ciljem osiguranja vertikalne i horizontalne integracije i usklađenosti sa strateškim okvirom Kantona, posmatrana je usklađenost svakog strateškog cilja sa strateškim dokumentima viših nivoa, i to između ostaloga usklađenost sa Strategijom za pametan, održiv i inkluzivan rast - Evropa 2020, zatim sa Strategijom JI 2020, Strategijom EU za dunavsku regiju, Sporazumom za rast i zapošljavanje BiH, Strategijom za prosperitetnu i integriranu Jadransko-jonsku regiju, te Reformskom agendom, koju su podržali Vijeće ministara BiH, Vlada FBiH i kantonalne vlade.

Institucionalni i organizacioni okvir za provedbu Strategije

Kako bi se ojačao mehanizam za implementaciju razvojnih prioriteta unutar Kantona Sarajevo, kao i stvorila mogućnost za efektivniju realizaciju strateških i prioritarnih ciljeva definisanih unutar Integrirane strategije razvoja Kantona za period 2016-2020., bit će osnažen sistem za upravljanje razvojem.

U skladu sa pomenutim, Kanton će prihvatiti i praktično primijeniti funkcionalni sistem, koji sadrži horizontalnu (između ministarstava) i vertikalnu (između kantonalnih institucija, viših nivoa vlasti i jedinica lokalne samouprave u sastavu Kantona) koordinaciju, neposredno usklađivanje strateškog planiranja i budžetskih procesa, kao i sistemsku implementaciju, monitoring i evaluaciju razvojnih ciljeva. Sistem za upravljanje razvojem će definisati odgovorne institucije, mehanizme partnerstva i ključne korake procesa, te time omogućiti efektivniju i efikasniju javnu upravu, razvoj orijentisan na rezultate i optimalne apsorpcijske kapacitete za korištenje eksternih finansijskih resursa.

S obzirom na složenost i integriranu prirodu sistema za upravljanje razvojem u Kantonu, njegov institucionalni okvir će činiti Vlada Kantona, kantonalna ministarstva i njihove nadležne strukture odgovorne za planiranje i upravljanje razvojem, te Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo.

5.1.4. Budžet Kantona Sarajevo

Budžet Kantona Sarajevo obavezujući je okvir djelovanja javnog sektora i u finansijskom smislu predstavlja plan prihoda i rashoda. Izrada i izvršavanje budžeta zasniva se na načelima jedinstva, tačnosti, uravnoteženosti i zakonitosti budžeta, načelu univerzalnosti, efikasnosti, ekonomičnosti i transparentnosti. Izrada godišnjeg budžeta zasniva se na budžetskom kalendaru, te Dokumentu okvirnog budžeta, koji obuhvata najmanje jednu fiskalnu godinu i dvije naredne godine. Strukturu budžetskih sredstava čine porezni i neporezni prihodi, kao dominantni izvori budžetskih sredstava, zatim grantovi, donacije, kapitalni primici i račun finansiranja.

Aktivnosti na unapređenju finansijskog sistema

Vlada Kantona Sarajevo je uspostavila stabilnost finansijskog sistema uz potpuno poštivanje budžetske ravnoteže. Na tom putu provedena je racionalizacija javne potrošnje što je rezultiralo efikasnim upravljanjem javnim finansijama, efektivnom javnom potrošnjom, koja je dovela do optimalne kontrole akumuliranog deficita.

Mjere fiskalne politike kao što su javni radovi ili projekti javnog zapošljavanja u Kantonu Sarajevo se provode putem Službe za zapošljavanje. Stopa nezaposlenosti je značajno niža u odnosu na prosjek FBiH i jedna je od najnižih u odnosu na sve druge kantone, što ukazuje na vrlo dobar privredni potencijal Kantona Sarajevo.

U proteklom periodu Vlada je intenzivno poduzimala niz mjera, koje su doprinijele funkcionisanju uspostavljenog sistema, a odnose se na:

- mjere racionalnog trošenja budžetskih sredstva,
- jačanje organa kantonalne inspekcije,
- omogućavanje povoljne poslovne klime,

- veću kontrolu korištenja i naplate sredstava po osnovu korištenja prirodnih resursa na području Kantona,
- moratorij na zapošljavanja koja nemaju ekonomsku opravdanost,
- unaprijeđenje efikasnosti poslovanja komunalne privrede,
- kontrolu isplate plaća i naknada,
- kontrolu rada komisija i prekovremenog rada zaposlenika,
- optimiziranje i veću transparentnost javnih nabavki,
- izmirivanje dugovanja po osnovu izvršnih sudskih rješenja iz ranijih godina.

Kanton je unaprijedio poslovno okruženje izmjenama zakonskih propisa, koji regulišu tu oblast što je rezultiralo značajnim povećanjem registrovanih poslovnih subjekata. U saradnji sa IFC-om (International Finance Corporation / Međunarodna finansijska korporacija), članicom grupacije Svjetske banke, Vlada Kantona je pokrenula i u znatnoj mjeri realizovala Projekat poboljšanja poslovnog okruženja u Kantonu Sarajevo.

Određeni rezultati Projekta su već vidljivi, kao što su:

- Uspostavljanje E registra, odnosno spiska svih administrativnih postupaka u Kantonu Sarajevo. E registar se nalazi na zvaničnoj stranici Vlade Kantona Sarajevo
- 01.06.2016. godine, Skupština Kantona Sarajevo donijela je Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o sudskim taksama i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o administrativnim taksama
- U Kantonu su ostvarene uštede za privatni sektor u skladu sa naprijed navedenim izmjenama i dopuni Zakona o sudskim taksama, a koje na godišnjem nivou iznose 1.272.445 KM
- Uštede povodom pojednostavljenja / unapređenja administrativnih postupaka iz nadležnosti organizacionih jedinica Kantona za privatni sektor iznose 1.145.537 KM
- Donesen je i usvojen novi Zakon o prostornom uređenju i građenju. 'Službene novine Kantona Sarajevo' 24/17

Ukupne uštede povodom realiziranih aktivnosti u okviru Projekta, do 30.06.2016. godine, za privatni sektor na području Kantona Sarajevo na godišnjem nivou iznose 2.417.982 KM. Taksa za osnivanje firme, odnosno upis u sudski registar smanjena je sa 200,00 KM na 35,00 KM.

U narednom periodu, u okviru istog Projekta, planirano je osnivanje Agencije za privlačenje investicija i privatizaciju

Stanje duga i deficita u Kantonu Sarajevo

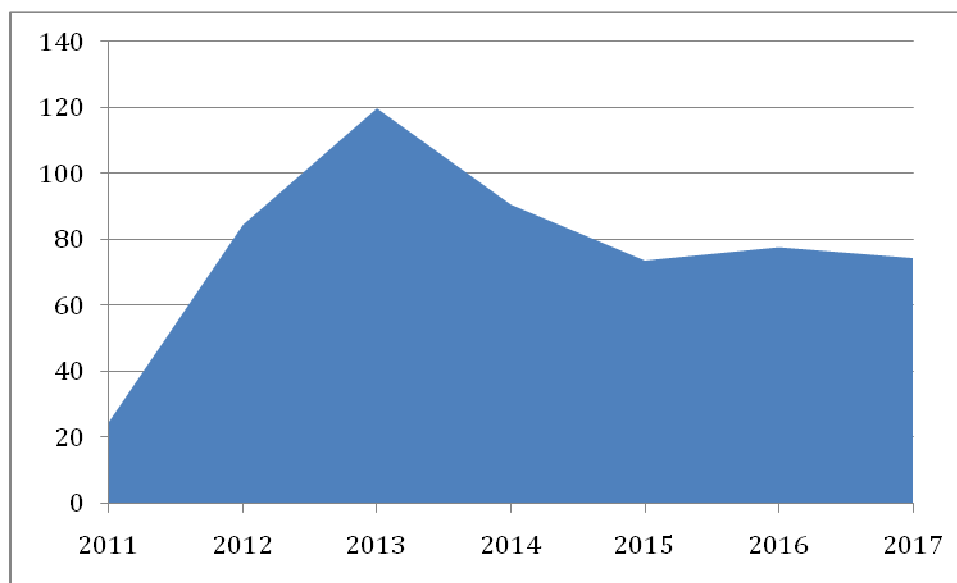
Prosječna stopa rasta duga u Kantonu Sarajevo u razdoblju 2011.-2017. je 8,47%. Ipak, prosječan dug posmatran u odnosu na BDP nije zabrinjavajući, jer Kanton, za razliku od FBiH (20,12%), iskazuje relativno nizak nivo prosječnog duga u odnosu na BDP. U posmatranom razdoblju (tabela 5) uočava se da se prosječni udio duga u odnosu na BDP kreće oko 2,62% na godišnjem nivou.

Tabela 5. Osnovni fiskalni pokazatelji za Kanton Sarajevo, 2011.-2017. godina

	Kanton Sarajevo	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	BDP (mil KM)	5.769,98	5.922,49	6.077,79	6.084,77	6.248,26	n.a.	6.692,67
2	Dug - ukupan (mil KM)	117,92	142,69	135,51	190,47	201,97	195,82	178,80
3	dug/BDP (KS)	2,04	2,41	2,23	3,13	3,23	n.a.	2,67
4	Deficit (mil KM)	24,88	84,42	119,60	90,52	73,59	77,61	74,36
5	Deficit stopa promjene (%)		239,28	41,67	-24,31	-18,70	5,46	-4,19
6	Dug stopa promjene (%)		21,01	-5,03	40,56	6,04	-3,04	-8,69

Izvor: Ministarstvo finansija KS, Zavod za planiranje razvoja KS

Kanton Sarajevo je u periodu 2011.-2013. godina povećao akumulirani deficit za gotovo 95 miliona KM, a u periodu 2013.-2015. godina akumulirani deficit je smanjen za 46 miliona KM, dok je u 2016. godini porastao za oko 4 miliona KM, a u 2017 je smanjen za 3 miliona KM. U periodu od 01.01. do 31.12.2018. godine planira se ostvarenje suficita Budžeta Kantona Sarajevo.

Grafikon 3. Promjene nivoa deficita u Kantonu Sarajevo, 2011.-2017, mil KM

Osim smanjenja akumuliranog deficita, u mandatu sadašnje Vlade, prosječna likvidnost budžeta je unaprijeđena. Poboljšana je transparentnost javnih finansija, istinito i fer prikazivanje stanja imovine i obaveza. Jedinstveni račun trezora je integrisan u

potpunosti . Zaključno sa 01.01.2018. godine svi budžetski korisnici su zatvorili dotadašnje transakcijske račune, koji su postojali izvan Jedinstvenog računa trezora izuzev J.U. Kantonalnog centra za socijalni rad.

Buduće aktivnosti

S ciljem daljnjeg unapređenja u funkcionisanju cjelokupnog sistema, definisane su smjernice za povezivanje strateških ciljeva i prioriteta Kantona Sarajevo sa budžetskim sredstvima:

➤ Vlada Kantona Sarajevo je donijela Uredbu o vlastitim prihodima, koja će omogućiti racionalniji utrošak vlastitih prihoda budžetskih korisnika, te će dalje raditi na povezivanju strateških ciljeva i prioriteta za period 2017-2020. sa utroškom ovih sredstava

➤ Vlada namjerava krenuti u strukturalne reforme javnih preduzeća čiji je ona vlasnik, a u cilju njihovog tržišnog reorganizovanja i samoodrživosti, a samim time i na oslobađanju znatnih sredstava u narednim budžetskim periodima (cca 40 mil. KM godišnje). Radit će se na efikasnijem utrošku postojećih materijalnih i ljudskih sredstava, njihovom tržišnom orijentisanju, poboljšanju postojećih i uvođenju novih usluga, povezvanju sa privatnim sektorom gdje je to moguće, a sve u svrhu pružanja kvalitetne usluge građanima uz minimalna budžetska izdvajanja. Jednom efikasnom višegodišnjom reorganizacijom, ova preduzeća bi trebala u narednih 5 do 10 godina biti ne samo održiva nego i profitabilna

➤ U narednom srednjoročnom periodu, insistirat će se na efikasnoj preraspodijeli ograničenih budžetskih sredstava, a samim tim na detaljnom obrazloženju budžetskih zahtjeva po prioritetima, koji su proizašli iz Strategije razvoja Kantona Sarajevo, kao i usvojenih sektorskih strategija od strane budžetskih korisnika.

➤ Kanton treba ući u procese izgradnje programsko-projektnih kapaciteta uposlenih kod svih budžetskih korisnika u cilju kandidiranja pojedinih kod međunarodnih institucija (naročito vezanih za EU integracije kao što su to IPA fondovi i drugi EU fondovi). Projekti ministarstava, koji bi se mogli finansirati putem EU fondova bi u znatnoj mjeri smanjili postojeća budžetska opterećenja i omogućili korištenje planiranih budžetskih sredstava za druge strateške prioritete Vlade.

➤ Radit će se na smanjenu kapitalnih zaduženja po kreditnim obavezama tamo gdje se za to nisu stekli realni uvjeti i ako kapitalni projekti nisu planirani u skladu sa Uredbom o načinu i kriterijima za pripremu, izradu i praćenje realizacije Programa javnih investicija Kantona Sarajevo, kako bi se izbjegle situacije u kojima Kanton Sarajevo uredno finansira kamate i otplatu glavnice, a da nije uopšte ili djelomično došlo do realizacije datih sredstava, čime se kreira još veći budžetski jaz u svakako teškom deficitarnom finansiranju Kantona.

➤ Vlada će nastaviti sa primjenom modela zaduživanja emisijom obveznica, čime će biti smanjeni troškovi zaduživanja.

- Fakulteti i ustanove nauka planiraju se uvrstiti u Budžet Kantona Sarajevo za 2019. godinu.

Budžet Kantona Sarajevo za 2018.godinu

Skupština Kantona Sarajevo na sjednici održanoj 20.12.2017. godine donijela Budžet Kantona Sarajevo za 2018. godinu te 25.06.2018. godine donijela je izmjene i dopune Budžeta Kantona Sarajevo za 2018. godinu, koji iznosi 851.680.835 KM⁸.

Tabela 6: Budžet Kantona 2018.

1.	PRIHODI (1.1.+1.2.+1.3.+1.4.+1.5.)	811.076.140
1.1.	PRIHODI OD POREZA (1.1.1. do 1.1.7.)	671.283.703
1.1.1.	Porez na dobit pojedinaca i preduzeća	120.246.185
1.1.2.	Porez na plaću i radnu snagu	375.000
1.1.3.	Porez na imovinu	10.550.000
1.1.4.	Domaći porez na dobra i usluge (zaostali porezi)	96.500
1.1.5.	Prihodi od poreza na dohodak	135.519.930
1.1.6.	Prihodi od indirektnih poreza	404.422.888
1.1.7.	Ostali porezi (zaostali)	73.200
1.2.	NEPOREZNI PRIHODI	118.277.565
1.3.	TEKUĆI TRANSFERI I DONACIJE	15.907.877
1.4.	KAPITALNI TRANSFERI	5.246.895
1.5.	PRIHODI PO OSNOVU ZAOSTALIH OBAVEZA	360.100
2.	RASHODI (2.1.+2.2.)	731.013.639
2.1.	RASHODI	607.057.727
2.2.	KAPITALNI TRANSFERI I IZDACI	118.808.312
2.3.	IZDACI ZA KAMATE	5.147.600
3.	TEKUĆI BILANS (1.-2.)	80.062.501
4.	PRIMICI OD PRODAJE NEFINANSIJSKE IMOVINE 811000	2.086.590
5.	IZDACI OD NABAVKE NEFINANSIJSKE IMOVINE 821000	74.835.196
6.	NETO NABAVKA NEFINANSIJSKE IMOVINE (4.-5.)	-72.748.606
7.	UKUPAN SUFICIT (3.+6.)	7.313.895
8.	PRIMICI OD FINANSIJSKE IMOVINE I ZADUŽIVANJA	38.518.105
8.1.	PRIMICI OD FINANSIJSKE IMOVINE	3.488.700
8.2.	PRIMICI OD DOMAĆEG ZADUŽIVANJA ZA KAPITALNE PROJEKTE	35.029.405
9.	IZDACI ZA FINANSIJSKU IMOVINU I OTPLATU DUGOVA	40.832.000
9.1.	IZDACI ZA FINANSIJSKU IMOVINU	3.410.000
9.2.	IZDACI ZA OTPLATE DUGOVA	37.422.000
10.	NETO FINANSIRANJE (8.-9.)	-2.313.895
11.	UKUPAN FINANSIJSKI REZULTAT (7.+10.)	5.000.000
12.	SREDSTVA IZ TAČKE 11. KORISTIT ĆE SE ZA POKRIĆE DIJELA AKUMULIRANOG DEFICITA NASTALOG SA 31.12.2017. GODINE	5.000.000
SVEUKUPNI PRIHODI, PRIMICI I FINANSIRANJE (1.+4.+8.)		851.680.835
SVEUKUPNI RASHODI, IZDACI I POKRIĆE DEFICITA (2.+5.+9.+12.)		851.680.835

⁸ „Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 51/17 i 28/18

U nastavku je uporedni pregled Budžeta Kantona Sarajevo za 2018. godine i projekcije Budžeta za 2019. i 2020. godinu.

Tabela 7: Račun prihoda, kapitalnih primitaka i račun finansiranja

	Budžet Kantona Sarajevo za 2018. godinu	Procjena Budžeta Kantona Sarajevo za 2019. godinu	Procjena Budžeta Kantona Sarajevo za 2020. godinu
A. RAČUN PRIHODA	811.076.140	747.275.000	751.314.600
PRIHODI OD POREZA	671.643803	657.354.900	661.194.400
Porez na dobit pojedinaca i preduzeća	120.246.185	112.619.000	114.400.900
Porez na plaću i radnu snagu	375.000	365.000	350.000
Porez na imovinu	10.550.000	9.905.000	9.995.000
Domaći porezi na dobra i usluge (zaostali porezi)	96.500	82.800	69.600
Prihodi od poreza na dohodak	135.519.930	131.635.400	133.740.400
Prihodi od indirektnih poreza	404.422.888	402.428.700	402.428.700
Ostali porezi	73.200	63.900	58.700
Prihodi po osnovu zaostalih obaveza	360.100	255.100	151.100
NEPOREZNI PRIHODI	118.277.565	74.270.100	74.470.200
Prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine	2.733.631	2.402.800	2.498.400
Naknade i takse, prihodi od pružanja javnih usluga	106.513.434	63.336.800	63.441.300
Novčane kazne	9.030.500	8.530.500	8.530.500
TEKUĆI I KAPITALNI TRANSFERI I DONACIJE	21.154.772	15.650.000	15.650.000
B. KAPITALNI PRIMICI	2.086.590	820.000	820.000
C. RAČUN FINANSIRANJA	38.496.475	3.361.200	4.166.000
Primici od primljenih otplata	3.488.700	3.361.200	4.166.000
Primici od direktnog zaduživanja	35.007.775		
D. VIŠAK PREN. NEUTROŠE.SREDST. OD DIREK.ZADUŽI. IZ PRET.GOD. (domaći krediti i ESCROW račun)	21.630		
UKUPNO (A+B+C+D)	851.680.835	751.456.200	756.300.600

Analizom projiciranih prihoda Kantona Sarajevo u 2019. i 2020. godini uočava se povoljniji položaj Kantona Sarajevo u naredne dvije godine.

Tabela 8: Račun rashoda, kapitalnih izdataka i izdataka iz računa finansiranja

	Budžet Kantona Sarajevo za 2018. godinu	Procjena Budžeta Kantona Sarajevo za 2019. godinu	Procjena Budžeta Kantona Sarajevo za 2020. godinu
Plaće i naknade trošk. zaposlenih	267.240.929	259.529.207	259.529.207
Doprinosi poslodavaca i ostali doprinosi	27.147.182	26.279.438	26.279.438
Izdaci za materijal i usluge	62.126.739	57.111.650	57.111.650
UKUPNO TEKUĆI IZDACI	356.514.850	342.920.295	342.920.295
TEKUĆI TRANSFERI	249.277.877	241.952.950	241.667.950
IZDACI ZA OBAVEZE PO KREDITIMA	5.147.600	3.836.400	3.041.200
KAPITALNI TRANSFERI I IZDACI	193.643.508	113.821.500	118.142.500
Kapitalni transferi	118.808.312	78.578.500	80.887.500
Izdaci za nabavku stal. sredstava	74.835.196	35.243.000	37.255.000
SREDSTVA ZA POZAJMLJIVANJE	3.410.000	2.520.000	2.520.000
OTPLATE DUGOVA	37.422.000	28.770.800	27.418.300
AKUMULIRANI DEFICIT IZ PRETHODNIH GODINA	5.000.000	7.144.255	10.100.355
TEKUĆA REZERVA KANTONA SARAJEVO	1.265.000	10.490.000	10.490.000
UKUPNO	851.680.835	751.456.200	756.300.600

Kao što je predstavljeno u navedenom tabelarnom prikazu u narednom periodu očekuje se dalja racionalizacija budžetske potrošnje na pozicijama tekućih izdataka i kapitalnih transfera i izdataka.

Izvršenje budžeta sa 30.09.2018. godine

Budžetom Kantona Sarajevo za 2018. godinu, po osnovu prihoda, primitaka i finansiranja, planirana su sredstva u iznosu od 853.045.858 KM i u toku prvog kvartala, a nakon izrade završnog računa za 2017. godinu razgraničeno je 68.753.447 KM koji se odnose na ostvarene namjenske prihode, donacije i transfere budžetskih korisnika i primitke u toku 2017. godine i prethodnih godina. Navedeni iznos razgraničenja je sastavni dio Izmjena i dopuna Budžeta Kantona Sarajevo za 2018. godinu. Takođe, sastavni dio Izmjena i dopuna Budžeta Kantona Sarajevo za 2018. godinu su unosi neplaniranih vlastitih prihoda, donacija i transfera u toku prve polovine 2018. godine u skladu sa zakonskim odredbama Zakona o izvršavanju Budžeta Kantona Sarajevo za 2018. godinu.

Za navedeni period (01.01.-30.09.2018. god.) ostvarenje Budžeta Kantona Sarajevo je 72,73% planiranih sredstava ili u apsolutnom iznosu 621.736.761 KM, što je za 0,39% više u odnosu na isti period 2017. godine.

Unutar ukupno ostvarenih prihoda, primitaka i finansiranja, prihodi od poreza (porez na dobit, porez na dohodak, porez na imovinu, prihodi od indirektnih poreza i dr.) ostvareni su u iznosu od 530.515.638 KM, što je 78,99% ukupno planiranih prihoda i za 9,94% više u odnosu na prvih devet mjeseci 2017. godine.

Tabela 9: Prihodi i primici sa 30.09.2018. godine

PRIHODI	Ostvareno 01.01.- 30.09.2018. (KM)	% učešća u ukupno ostvarenim prihodima
Račun prihoda	617.037.999	99,24%
Kapitalni primici	425.146	0,07%
Račun finansiranja	4.273.616	0,69%
PRIHODI PERIODA	621.736.761	100,00%
Višak prenesenih neutrošenih sredstava od direktnog zaduživanja iz prethodnih godina		
UKUPNO	621.736.761	

Značajno više ostvarenje u odnosu prethodnu godinu zabilježeno je kod sljedećih kategorija:

- Porez na dobit preduzeća ostvaren je u iznosu od 101.002.888 KM, što je za 11.934.675 KM ili 13,40% više u odnosu na prošlu godinu;
- Domaći porezi na dobra i usluge (zaostali porezi) ostvarili su se u iznosu od 206.868 KM te su za 179.331 KM veći nego ostvarenje za devet mjeseci 2017. godine;
- Prihodi od poreza na dohodak ostvareni su u iznosu 104.174.444 KM što je za 10,35% više u odnosu na prvih devet mjeseci prošle godine ili u apsolutnom iznosu za 9.771.266 KM.
- Indirektni porezi Kantona Sarajevo za prvih devet mjeseci iznose 315.791.280 KM ili 78,08% u odnosu na plan za 2018. godinu, te su isti za 8,89% viši u odnosu na isti period 2017. godinu;

1. Prihodi od poreza ostvareni su u iznosu od 530.515.638 KM što je 78,99% u odnosu na plan Izmjena i dopuna Budžeta Kantona Sarajevo za 2018. godinu, te za 9,94% više u odnosu na ostvarenje prihoda od poreza u prethodnoj godini.

Strukturu poreznih prihoda čine:

- Prihodi od indirektnih poreza, kao najznačajnija stavka, sa udjelom od 47,64% u ukupno planiranim prihodima od indirektnih poreza, iznose 174.991.849 KM, a odnose se na:

- Prihode od indirektnih poreza koji pripadaju Kantonu u iznosu od 304.124.613 KM, što je za 7,72% više u odnosu na ostvarenje u prethodnoj godini;
  - Namjenske indirektno poreze Direkcije za puteve u iznosu od 9.436.801 KM, koji su za 22,86% veći nego prošle godine.
  - Prihode od indirektnih poreza na ime finansiranja autocesta i drugih cesta u Federaciji BiH, koji su ostvareni u iznosu od 2.229.866 KM.
  - Prihodi od poreza na dohodak ostvareni su u iznosu od 104.174.444 KM odnosno 76,87% u odnosu na plan Budžeta, a za 10,35% više u odnosu na 2017. godinu. Posmatrano analitički, najveći udio u navedenim prihodima imaju prihodi od poreza na dohodak fizičkih lica od nesamostalne djelatnosti u iznosu od 80.769.449 KM. Daleko iza pomenutih prihoda slijede prihodi od poreza na dohodak od drugih nesamostalnih djelatnosti iz člana 12 stav (4) Zakona o porezu na dohodak („Službene novine Federacije BiH“, broj: 10/08, 9/10, 44/11, 65/13, 7/13), te prihodi od poreza na dohodak po konačnom obračunu.
  - Porez na dobit pojedinca i preduzeća ostvareni su u iznosu od 101.061.584 KM ili 84,05% u odnosu na planirana sredstva po osnovu poreza na dobit u Budžetu KS. Za 13,34% više isti su ostvareni u odnosu na proteklu godinu. U okviru pomenutog poreza značajno je napomenuti da porez na dobit preduzeća iznosi 101.002.888 KM ili 84,11% u odnosu na plan, što je za 13,40% više u odnosu na 2017. godinu. Porez na dobit građana (zaostali porezi) iznosi 58.696 KM što je 36,69% u odnosu na plan i za 39,52% manje u odnosu na period prošle godine.
  - Posmatrajući Porez na imovinu možemo vidjeti da je ostvaren u iznosu od 8.813.138 KM što je za 5,43% više u odnosu na devetomjesečni period 2017. godine
2. Neporezni prihodi (prihodi od preduzetničkih aktivnosti i imovine, naknade i takse, prihodi od sopstvenih djelatnosti i neplanirane uplate kao i novčane kazne) ostvareni su u iznosu od 67.645.920 KM odnosno 57,16% u odnosu na plan neporeznih prihoda u Budžetu Kantona Sarajevo za 2018. godinu i manji su za 23.180.375 KM u odnosu na prethodnu godinu.
- Ostvarenje neporeznih prihoda po glavnim kategorijama je:
- Prihodi od preduzetničkih aktivnosti i imovine su ostvareni iznosom 1.160.232 KM i planom ostvarenja iznose 42,44%, a za 4,08% su viši nego prošle godine;
  - Naknade i takse, prihodi od sopstvenih djelatnosti i neplanirane uplate bilježe pad i iznose 60.686.630 KM dok su u 2017. ostvarene u iznosu od 83.712.679 KM. Razlog mnogo većeg ostvarenog iznosa u prvih devet mjeseci prošle godine odnosi se na ne izvršavanje razgraničenih sredstva Zavoda za izgradnju Kantona Sarajevo u iznosu 22.672.606 KM razgraničenih na poziciji prihoda 722429 Ostale kantonalne naknade;

- Novčane kazne su ostvarene u iznosu od 5.799.057 KM ili 64,22% od plana, a u posmatranom periodu prethodne godine iznosile su 5.998.823 KM.

3. Primljeni transferi i donacije ostvareni su u iznosu od 13.031.525 KM odnosno 78,64% ili za 2,72% manje u odnosu na 2017. godinu gdje su iznosili 13.395.695 KM. U okviru navedene pozicije ističu se primljeni tekući transferi od ostalih nivoa vlasti koji čine najveći dio sume i iznose 12.197.4378.954 KM ili 77,14% od plana Budžeta KS za 2018. godinu. Procentualno su za 4,20% manji nego prethodne godine. Donacije budžetskih korisnika iznose 426.429 KM i veće su u odnosu na period u prethodnoj godini za 11,55%, a iznosile su 382.288 KM. Kapitalni transferi bilježe ostvarenje od 5.333.366 KM i za 3.614.980 KM su veći nego za prvih devet mjeseci prošle godine.

4. Kapitalni primici iznose 425.146 KM, što je tek 20,38% ostvarenja u odnosu na plan i za 37,28% manje u odnosu na prošlu godinu. Od navedenog iznosa 350.060 KM se odnosi na primitke od prodaje robnih rezervi.

5. Posmatrajući Račun finansiranja, Primici od primljenih otplata ostvareni su u iznosu od 3.019.908 KM ili 86,56% u odnosu na planirana sredstva u 2018.g., i za 23,50% su više u odnosu na primitke od primljenih otplata, koji su prethodne godine iznosili 2.445.332 KM. Dugoročne kredite i zajmove karakteriše izuzetno malo ostvarenje koje iznosi 1.253.708 KM i odnose se na izvršene razgraničene primitke za kapitalne projekte iz planiranih i realizovanih kreditnih zaduženja u prethodnim godinama.

Najveći pad u odnosu na prošlu godinu bilježe naknade i takse, prihodi od sopstvenih djelatnosti i neplanirane uplate koji su ostvareni u iznosu od 60.686.630 KM, što je za 23.026.049 KM manje nego u prvih devet mjeseci 2017. godine. Ne trošenjem razgraničenih, a planiranih prihoda Zavoda za izgradnju KS na ekonomskom kodu 722429 (ostale kantonalne naknade) utiče se na značajno manje ostvarenje grupe neporeznih prihoda u odnosu na plan, jer se u skladu sa preporukama revizije razgraničeni prihodi knjiže kao ostvareni tek nakon trošenja istih. Napominjemo da su u januaru 2017. godine na depozitni račun Kantona Sarajevo prenesena sredstva u iznosu od 25.835.771 KM po osnovu zatvaranja računa Zavoda za izgradnju Kantona Sarajevo koji nisu bili sastavni dio Jedinstvenog računa trezora Kantona Sarajevo i koji su značajno povećali ostvarenje neplaniranih prihoda u 2017. godini.

Tekući transferi i donacije budžetskih korisnika su ostvareni u iznosu od 13.031.525 KM što je za 364.170 KM ili 2,72% manje u odnosu na isti period 2017. godine

U periodu od 01.01 do 30.09.2018 godine rashodi i izdaci izvršeni su u iznosu od 504.142.393 KM, odnosno 59,10% od plana Budžeta Kantona Sarajevo za 2018 godinu.

U periodu od 01.01 do 30.09.2018 godine, došlo je do povećanja izvršenja i to na pozicijama plaća, naknada i doprinosa za 3,44 %, izdacima za nabavku stalnih sredstava

za 84,20%, tekućim transferima za 11,65% i Izdacima za materijal i usluge za 10,77%. Smanjenje izvršenja se desilo na pozicijama izdaci za obaveze po kreditima za 17,04% , kapitalnim transferima za 7,42% i otplati dugova za 7,48%, u odnosu na isti period 2017 godine.

Tabela 10: Rashodi i izdaci 30.09.2018.godine

Konto	Rashodi	Izvršenje 01.01.- 30.09.2018	Učešće (%)
611000	Plaće i naknade troškova zaposlenih	199.417.487	39,56%
612100	Doprinosi poslodavaca i ostali doprinosi	20.152.003	4,00%
613000	Izdaci za materijal i usluge	34.959.933	6,93%
614000	Tekući transferi	175.737.041	34,86%
616000	Izdaci za obaveze po kreditima	2.940.532	0,58%
615000	Kapitalni transferi	23.426.277	4,65%
821000	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	18.761.862	3,72%
822000	Sredstva za pozajmljivanje	750.000	0,15%
823000	Otplate dugova	27.997.258	5,55%
600000	Tekuća rezerva	0,0	0,00%
	Pokriće dijela akumuliranog deficita iz prethodnih godina	0,0	0,00%
	UKUPNO	504.142.393	100,00%

U periodu 01.01. do 30.09.2018. godine tekući transferi su izvršeni u iznosu 175.737.041 KM, odnosno 69,34% izvršenje u odnosu na Budžet Kantona Sarajevo za 2018. godinu. Ovakvo izvršenje tekućih transfera je za 11,65% veće od izvršenja u istom izvještajnom periodu u toku 2017. godine.

Kapitalni izdaci (izdaci za nabavku stalnih sredstava i kapitalni transferi) u posmatranom periodu izvršeni su u iznosu 42.188.139 KM odnosno 21,84%, u odnosu na plan Budžeta Kantona Sarajevo za 2018 godinu.

Budžetom Kantona Sarajevo za 2018. godinu, izdaci za nabavku stalnih sredstava planirani su u iznosu 76.647.925 KM, a u izvještajnom periodu izvršeni su u iznosu 18.761.862 KM, odnosno 24,48% od planiranih izdataka za nabavku stalnih sredstava u odnosu na Budžet Kantona Sarajevo za 2018. godinu. Posmatrano izvršenje je veće za 84,20% u odnosu na isti posmatrani period prethodne godine.

Kapitalni transferi su Budžetom Kantona Sarajevo za 2018. godinu planirani u iznosu 116.485.712 KM. U periodu od 01.01. do 30.09.2018. godine izvršeni su u iznosu od 23.426.277 KM, odnosno 20,11 % planiranih sredstava u odnosu na usvojeni Budžet Kantona Sarajevo za 2018. godinu. Ukoliko ovo izvršenje posmatramo u istom periodu prošle godine došlo je do smanjenja izvršenja za 7,42%.

Budžetom Kantona Sarajevo za 2018. godinu planirani su izdaci na poziciji sredstava za pozajmljivanje u iznosu 3.360.000 KM. U posmatranom periodu izvršeno je 750.000 KM, odnosno 22,32% u odnosu na sredstva planirana Budžetom Kantona Sarajevo za 2018. godinu.

Izdaci za otplate primljenih kredita planirani su Budžetom Kantona Sarajevo za 2018. godinu u iznosu od 37.422.000 KM. U periodu od 01.01 do 30.09.2018. godine izvršena je otplata kredita u iznosu od 27.997.258,14 KM, odnosno 74,81% sredstava planiranih Budžetom. Dato izvršenje predstavlja neznatno smanjenje izvršenja u odnosu na posmatrani period iz 2017. godine, jer je krajem prošle godine otplaćen jedan ino kredit čija godišnja rata je bila veća od rata reprogramiranih kredita koji su počeli da se otplaćuju u ovoj godini.

5.1.5. Program javnih investicija Kantona Sarajevo 2019.-2021.

Javne investicije predstavljaju dio sredstava budžeta planiranih za ulaganja u značajno povećanje vrijednosti nefinansijske imovine kroz sticanje infrastrukture općeg značaja, građevinskih objekata, zemljišta i opreme. S ciljem usklađivanja razvojnih projekata sa realnim izvorima finansiranja, Vlada Kantona je u oktobru 2018. godine usvojila Program javnih investicija Kantona Sarajevo 2019-2021. (PJI), koji sadrži podatke za ukupno 164 projekata, od kojih su 101 kandidovani projekti, a 63 su projekta u implementaciji.

Ukupna vrijednost svih projekata je 1.102.365.776 KM. Vrijednost 101 kandidovana projekata je 352.928.542 KM.

Ukupan broj projekata u implementaciji je 63 čija je vrijednost 749.437.234 KM. U ukupnoj vrijednosti projekata u implementaciji sredstva Budžeta Kantona Sarajevo iznose 354.761.956 KM ili 47,34%, a učešće drugih izvora finansiranja je 52,66%.

Od vrijednosti projekata u implementaciji 749.437.234 KM u investicionom periodu realizovano je 210.837.817 KM ili 28,1%. U ukupnoj realizaciji projekata sredstva Budžeta Kantona Sarajevo iznose 104.419.667 KM ili 49,5%. Drugi izvori finansiranja u ukupnoj realizaciji projekata učestvuju sa 50,5% i iznose 106.418.150 KM.

Od ukupno vrijednosti projekata u implementaciji planirano je za 2018. godinu 132.858.443 KM, iz Budžeta KS planirano je 54.050.703 KM ili 40,6%, na druge izvore finansiranja odnosi se 59,3% ili 78.807.740 KM.

U 2018. godini sa presjekom realizacije 30.06.2018. godine realizovano je 26.316.473 KM ili 19,8%, dok u odnosu na budžetska sredstva realizacija iznosi 36,05%.

Za nastavak realizacije projekata u implementaciji u 2019. godini potrebno je obezbjediti ukupno 98.136.889 KM, od čega iz Budžeta KS 70.831.551 KM (72,2%), a iz drugih izvora finansiranja 27.305.338 KM (27,8%).

Projekti Sufinansiranje izgradnje sale za tjelesni odgoj u JU OŠ "Sedma osnovna škola" i Izgradnja sistema za vještačku proizvodnju snijega i novi vertikalni transport na Bjelašnici u investicionom periodu su 100% realizovani.

Od vrijednosti projekata u implementaciji 315.260.723 KM u investicionom periodu realizovano je 210.837.817 KM ili 28,1%. U ukupnoj realizaciji projekata sredstva Budžeta Kantona Sarajevo iznose 104.419.667 KM ili 49,5%. Drugi izvori finansiranja u ukupnoj realizaciji projekata učestvuju sa 50,5% i iznose 106.418.150 KM.

U 2018. godini sa presjekom realizacije 30.06.2018. godine realizovano je 26.316.473 KM ili 19,8%, dok u odnosu na budžetska sredstva realizacija iznosi 36,05%.

Tabela 11. Tekući i kandidovani projekti⁹

Projekti	Kandidovani ukupno	Tekući ukupno	ukupno učešće KS	drugi izvori finansiranja	učešće KS u %	učešće drugih izvora finansiranja u %	Total (tekući i kandidovani projekti)
Broj	101	63	47	16	74,60	25,40	164
Ukupna vrijednost	352.928.542	749.437.234	354.761.956	394.675.278	47,34	52,66	1.102.365.776
Utrošeno u prethodnim godinama		184.572.570	94.932.045	89.640.525	51,43	48,57	184.572.570
Plan za tekuću godinu		132.858.443	54.050.703	78.807.740	40,68	59,32	132.858.443
Realizovano od 01.01.-30.06.2018.		26.316.473	9.487.622	16.828.851	36,05	63,95	26.316.473
Ukupno realizovano		210.837.817	104.419.667	106.418.150	49,53	50,47	210.837.817
Nedostajuća sredstva		92.813.077	13.416.816	79.396.261	14,46	85,54	92.813.077
Plan	2019	98.136.889	70.831.551	27.305.338	72,18	27,82	98.136.889
	2020	96.445.038	71.808.700	24.636.338	74,46	25,54	96.445.038
	2021	53.839.270	50.836.163	3.003.107	94,42	5,58	53.839.270
Naredni period		46.718.800	44.156.800	2.562.000	94,52	5,48	46.718.800

Za nastavak realizacije projekata u implementaciji u 2019. godini potrebno je obezbjediti ukupno 98.136.889 KM, od čega iz Budžeta KS 70.831.551 KM (72,2%), a iz drugih izvora finansiranja 27.305.338 KM (27,8%).

5.1.6. Pregled glavnih investicija u toku

Projekat izgradnje saobraćajnica, koji se finansira kreditom EBRD-a u iznosu od EUR 22,5 mil (44.006.175,00 KM) – Tranša „A“ 16,5 mil EUR + Tranša „B“ 6,0 mil EUR. Sredstva su namijenjena za realizaciju aktivnosti na izgradnji i/ili modernizaciji Južne longitudinalne i dijelova XII Transverzale. Zbog problema sa imovinsko-pravnim odnosima i izmjenama i dopunama projektne dokumentacije na dijelu Južne longitudinalne, preostali nepovučeni dio kredita nije bio dovoljan za završetak Projekta,

⁹ informacije o stanju projekata, u smislu faze realizacije i iznosa potrebnih sredstava dostavljaju resorna ministarstva; nedostajuća sredstva predstavljaju neobezbijedena sredstva; planirani iznosi za 2019., 2020. i 2021. godinu predstavljaju iznose planirane Dokumentom okvirnog budžeta i Budžetom Kantona Sarajevo

tako da je EBRD odobrio dodatni kredit u iznosu od EUR 6,00 mil Tranša „B“. Sa 30.09.2018. godine, ostalo je nepovučeno kreditnih sredstva u iznosu od 1.784.319,64 EUR. Rok za implementaciju Projekta je produžen do 31.12.2018. godine.

Projekat izgradnje Univerzitetske biblioteke, koji se finansira grantom Saudijskog fonda za razvoj. Memorandum o razumijevanju između Kraljevine Saudijske Arabije i Bosne i Hercegovine zaključen je 10.05.2016. godine. Procijenjena vrijednost Projekta iznosi EUR 20,35 mil, od čega Saudijski fond učestvuje sa EUR 17,18 mil i Budžet Kantona Sarajevo EUR 3,16 mil, na ime vlastitog učešća. Procedura za izbor izvođača za izradu „Revizije izvedbenog projekta i nadzor nad izgradnjom i opremanjem biblioteke Univerziteta u Sarajevu“ je u toku. Sa 30.09.2018. godine, ukupno su iz granta Saudijskog fonda za razvoj realizovana sredstva u iznosu od 487.500,00 USD. Na ime vlastitog učešća (PDV i ostali troškovi) sa 30.09.2018. godine iz Budžeta Kantona Sarajevo plaćeno je ukupno 592.223,36 KM.

Projekat „Energetske efikasnosti BiH“ za 2018. godinu vrijednosti 986.148,00 KM za koji su procedure odobravanja završene 18.04.2018. godine. Projekat se finansira kreditom Svjetske banke-IDA, a sredstva su namijenjena za unaprijeđenje energetske efikasnosti na objektima javnih ustanova iz nadležnosti Ministarstva obrazovanja, nauku i mlade, JU OŠ „Izet Šabić“ – vrijednosti 346.167,00 KM, JU Peta osnovna škola Ilidža – vrijednosti 298.285,00 KM i JU Srednja elektrotehnička škola – vrijednost 341.696,00 KM. Očekuje se početak implementacije kredita u IV kvartalu 2018. godine.

Projekat povećanje energetske efikasnosti u stambenim zgradama Kantona Sarajevo vrijednosti 9.385.288,00 KM, koji je u implementaciji. Sa 30.06.2018. godine utrošeno je 6.297.503,00 KM.

Planirani projekti u 2019. godini

Projekti za koje su pokrenute, a nisu završene, procedure zaduživanja u 2018. godini su:

„Projekat vodovod Sarajevo“ (vrijednost 25 mil EUR). Svrha Projekta je rekonstrukcija vodovoda koja ima za cilj smanjenje gubitaka vode i urednog snabdijevanja grada vodom. Svi ugovori su zaključeni, očekuje se početak implementacije sredstava.

„Projekat izgradnje saobraćajnica, I transverzala dionica II (Bare – tunel Kobilja glava – Hotonj“ čija je ukupna vrijednosti od cca. 101,00 mil KM

„Projekat izgradnje saobraćajnica, IX transverzala poddionica III (Rondo – Ulica Safeta Zajke zajedno sa vezom IX-e transverzale sa LOT-om 2C Sarajevske obilaznice“ čija je ukupna vrijednosti od cca. 9,00 mil KM

5.1.7. Informacija o zaduženosti

U nastavku je pregled trenutnih obaveza po kreditima sa stanjem na dan 30.09.2018. godine.

Tabela 12: Pregled obaveza po kreditima

R.br.	KREDIT	UKUPNO 30.09.2018.
1.	MALEZIJSKI KREDIT-(USD), Projekat rekonstrukcije stambenog fonda	592.527
2.	SVJETSKA BANKA (USD), Projekat rekonstrukcije kanalizacije	2.791.282
3.	SAUDIJSKI FOND (USD), Projekat rekonstrukcije obrazovnih ustanova	616.778
4.	KUVAITSKI FOND (KWD), Projekat rekonstrukcije vodovodnog sistema	1.702.865
5.	WB-TAC – kredit za utrošeni gas	6.840.936
6.	WB - (SDR), Projekat urbanog razvoja	2.040.377
7.	WB-IBRD - (EUR) Projekat rekonstrukcije prečištača otpadnih voda	40.628.066
8.	AUSTRIJA za 2 BOLNICE	5.826.010
9.	Kredit MMF-a-IV Stand by aranžman	4.567.785
10.	Razvojna Banka 2011. 5 mil KM	69.771
11.	Razvojna Banka 2012. 7 mil KM	893.234
12.	UNICREDIT BANK 2012. LOT 1, 6 mil KM	1.156.320
13.	UNICREDIT BANK 2012. LOT 2, 5 mil KM	963.735
14.	UNICREDIT BANK 2012. 8 mil KM	2.076.468
15.	TOPLANE-Refund po IDA kreditu	1.039.164
16.	EBRD, Projekat izgradnje saobraćajnica (EUR)	39.824.178
17.	Razvojna Banka 2014. 13.174.400 mil KM	2.521.508
18.	UNICREDIT BANK 2014. 8 mil KM	2.074.607
19.	INTESA SANPAOLO BANKA 2014. 4 mil KM	1.036.745
20.	BBI BANKA 6 mil KM	1.707.144
21.	UNICREDIT BANK, 2015. 10 mil KM	5.324.000
22.	RAIFFEISEN BANK 2015. 1 mil KM	526.522
23.	NOVA BANKA AD 2015. 4 mil KM	2.109.017
24.	UNION BANKA 2015. 2 mil. KM	1.064.560
25.	SBERBANK BH 2015. 3 mil KM	1.770.542
26.	VAKUFСКА BANKA 2016. 1 mil KM	788.967
27.	UNICREDIT BANKA 2016. 2 mil KM	1.603.120
28.	INTESA SANPAOLO BANKA 2016. 7 mil KM	5.518.749
29.	WB-IDA, Projekat energetske efikasnosti za BH 2016. 1.175.700 KM	1.281.225
30.	II AUKCIJA OBVEZNICA –(dospijeće 02.06.2020.)	6.764.800
31.	III AUKCIJA OBVEZNICA –(dospijeće 29.06.2020.)	4.604.292
32.	IV AUKCIJA OBVEZNICA –(dospijeće 28.09.2022.)	9.112.600
33.	WB-IDA, Projekat energetske efikasnosti za BH 2017. 2.158.673 KM	1.548.550
UKUPNO:		160.986.444

5.1.8. Date garancije

Date garancije predstavljaju kreditne obaveze kantonalnih javnih preduzeća, čiju su otplatu preuzela resorna ministarstva.

Tabela 13: Date garancije

OPIS	Stanje u vrijeme preuzimanja obaveze (u KM)	Stanje duga sa kamatom 30.09.2018. (u KM)
IDA, za KJKP Toplane - garancija	27.585.706,68	24.533.600,43
KJP ZOI 84	8.000.000,00	6.587.635,86
UKUPNO	42.585.706,68	31.121.236,29

U skladu sa Odlukom Skupštine Kantona Sarajevo o davanju garancije za servisiranje obaveza po ino kreditima IDA-Svjetske banke za krajnjeg korisnika KJKP Toplane Sarajevo, između Kantona Sarajevo i Federacije BiH 28.08.2013. godine zaključen je Ugovor o garanciji servisiranja obaveza u ukupnom iznosu od 27.585.706,68 KM. Obaveze su knjižene u vanbilansnoj evidenciji, a plaćaju se putem Ministarstva komunalne privrede i infrastrukture. Nakon izvršenih plaćanja, stanje obaveza 30.09.2018. iznosi 24.533.600,43 KM.

Skupština Kantona Sarajevo je usvojila Program sanacije KJP „ZOI 84“ Olimpijski centar Sarajevo d.o.o. Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj 51/13), u kojem je kao način izmirenja obaveza predviđeno kreditno zaduženje u iznosu od 8.000.000,00 KM. Također, Skupština Kantona Sarajevo donijela je Odluku o davanju saglasnosti KJP „ZOI 84“ za upis hipoteke na poslovnu zgradu radi dugoročnog kreditnog zaduženja. Dužnik po ovom kreditu je KJP „ZOI 84“, uz sufinansiranje otplate u iznosu od 552.000,00 KM na godišnjem nivou putem Ministarstva privrede. Stanje duga na dan 30.09.2018. iznosi 6.587.635,86 KM.

Sve obaveze po datim garancijama se servisiraju u rokovima utvrđenim otplatnim planovima, jer je Zakonom o izvršenju Bužeta utvrđeno da izvršavanje tih obaveza ima prioritet.

5.1.9. Broj dana blokade poslovnih računa

Niti jedan račun Kantona Sarajevo nikada nije bio u blokadi.

6. PODACI O ODGOVORNIM LICIMA EMITENTA

Poslove po osnovu emisije obveznica Kantona Sarajevo, a na osnovu Odluke o zaduženju Kantona Sarajevo putem emisije obveznica Kantona („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 50/18), obavlja Ministarstvo finansija Kantona. Odgovorne osobe emitenta su: Premijer Kantona Sarajevo i Ministar finansija Kantona Sarajevo.

Premijer Kantona Sarajevo je Adem Zolj, rođen 1964. godine u Nevesinju. Završio je III gimnaziju u Sarajevu, te diplomirao i magistrirao na Saobraćajnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Prije stupanja na premijersku funkciju bio je direktor Direkcije za puteve Kantona Sarajevo i izvršni direktor JP Autoceste Federacije Bosne i Hercegovine. Autor je više naučnih i stručnih članaka.

Kontakt informacije: Vlada Kantona Sarajevo / Premijer
adresa: Reisa Džemaludina Čauševića 1, Sarajevo, BiH
telefon: +387 33 562 068
email: premijer@vlada.ks.gov.ba
web: www.vlada.ks.gov.ba

Ministar finansija u Vladi Kantona Sarajevo je Halebić Jasmin, rođen 1974. godine. Doktor je ekonomskih nauka, vanredni profesor na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Zenici za oblast *Ekonomska teorija i politika*. Prije preuzimanja dužnosti ministra finansija u Kantonu Sarajevo bio je dekan Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Zenici. Autor je više naučnih i stručnih članaka, te knjige pod nazivom „*Uloga i značaj ekonomskih institucija u ekonomskom razvoju Bosne i Hercegovine*“.

Kontakt informacije: Ministarstvo finansija Kantona Sarajevo / Ministar
adresa: Maršala Tita br. 62, Sarajevo, BiH
telefon: + 387 33 565 005
e-mail: jasmin.halebic@mf.ks.gov.ba
web: www.mf.ks.gov.ba

7. IZJAVA O INVESTIRANJU

Emisija obveznica kao način zaduživanja, prikupljanja potrebnih finansijskih sredstava, odabran je nakon analiza provedenih u Ministarstvu finansija zbog mogućnosti postizanja manje kamatne stope zaduživanjem na tržištu vrijednosnih papira, u odnosu na dugoročno kreditno zaduženje.

Ovom emisijom obveznica finansirat će se dio kapitalnih projekata u vrijednosti od 12,940 miliona KM.

8. POTPISANA IZJAVA ODGOVORNIH OSOBA EMITENTA

Prema našem mišljenju i u skladu sa našim saznanjima i podacima kojima raspolažemo, izjavljujemo da svi podaci iz ovog Prospekta čine cjelovit i istinit prikaz imovine i obaveza, gubitka i dobiti, finansijskog položaja i poslovanja emitenta, prava sadržana u vrijednosnim papirima na koje se odnose, te da činjenice koje bi mogle uticati na potpunost i istinitost ovog prospekta nisu izostavljene.

Premijer Kantona Sarajevo
Adem Zoli, Mr.dipl. ing.saob.

Ministar finansija
Prof.dr. Jasmin Halebić